...хы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 193 (6383)
СЕНТЯБРИИН 30
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

...оммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй хүсэтэ зэбсэг

...лхэйн ажалшадай гайхамшаг... сэн бодолто агуувхэ вождь ...В. Сталинай зохёоhон «ВКП(б)... түүхын Хуряангы курсын» хэб...дэжэ гараhанhаа хойшо арбан ...бан жэл гүйсэбэ. Энэ сталинска ...альна зохёолой хэблэгдэжэ га...га хадаа большевистскэ пар...и, советскэ арадай, бүхы дэл...й коммунистическэ хүдэлөөнэй ...йнэ ажабайдалда тон ехэ со...и болоhон байна.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы ...с» болбол марксизм-лениниз...н хамагые илагша идеянүүдэй ...тые бодото баримтануудаар ...шэлэн харуулжа, олон миллион ...үдэй ухаан бодолые эзэлээд. ...мунизмын түлөө шэн зоригто ...элдэ тэдэниие зоригжуулаа. ...рксизм-ленинизмын гол hур...ннуудай бодото энциклопеди ...огшо энэ зохёол олон миллион ...мунистнуудай ба партийнабэшэ ...үдэй эгээл шухала номынь, хү...э идейнэ зэбсэгынь болоо. ...КП(б)-гэй түүхын Хуряангы ...с» хадаа бүхы дэлхэйн арадуу... хэлэн дээрэ хэблэгдэhэн, мү... үеын эгээл ехээр дэлгэрhэн ...н мүн.

Гениальна сталинска зохёол до... большевизмын теори ба түүхэ ...эгы научнаар найруулагдаhан, ...льшевистскэ партиин бүхэдэл...н-түүхэтэ дүй дүршэл гайхам...та тодоор согсолон харуулагда... байна. Манай партида адли ...эхэ дүй дүршэлтэй полити...э парти дэлхэй дээрэ байгаа... юм. «ВКП(б)-гэй түүхын Ху...нгы курс» дотор большевизмын ...э хадаа марксизм-ленинизмын ... идеянүүдые дэлгэн харуулhа... үндэhэ hуури дээрэ найруулаг... бэшэгдэнхэй. Энэ ном болбол ...ксистско-ленинскэ идеянүүдые ...ото дээрэнь бэелүүлхын түлөө, ...ествые революционно ёhоор ...эдхэн хубилгахын түлөө эсэшэ ...шагүй шанга тэмсэлэй жэшээ ...

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы ...» болбол революционно марк...тска партиие манай агууехэ ...ьнор Ленин, Сталинай хай... гэжэ байгуулhаниие эли то... харуулна. Марксизмыч бата ... үндэhэ hуури дээрэ байгуу...даhан ба бэхижэhэн, хүдэлмэ...н ангиин олон олон дайсадта ...үүт тэмсэл соо хатуужаhан ...шевистскэ парти хадаа онсо ...үсэтэй революционно, шэнэд... байгуулхы хүсэн болоо. Манай ...иин түүхэ болбол марксизм-...низмын бодото дээрээ бэелүү...эжэ байhаниие харуулна. Тэрэ ...а Ленин-Сталинай партиин ...лбэреэр манай орон дотор ...а засагые, помещигүүд ба ...италистнуудай засагые унагаа... түүхэ, дэлхэй дээрэ түрүү... социалистическэ гүрэн бай...hанай түүхэ, СССР дотор со...измын илаhанай түүхэ мүн.

...КП(б)-гэй түүхын Хуряангы ...» хадаа коммунизм байгуул... түлөө тэмсэлэй хүсэтэ идейнэ ...эг мүн. Энэ ном болбол манай ...рнуудые марксистско-ленинскэ ...ор зэбсэглэжэ, тэдэндэ об...еннэ хүгжэлтын ба полити... тэмсэлэй хуулинуудые тайл...ан ойлгуулжа, урагшаа даб... замыень заана, үдэр бү... хүдэлмэридэ hургаал зааба...гэнэ.

Агууехэ Сталинай зохёоhон энэ номой хэблэгдэжэ гарахатай хамта большевизмын түүхэ ба теориие шудалха ба пропагандалха хэрэг шэнэ шатада дээшээ үргэгдэhэн байна. Энэ гайхамшагта зохёол болбол манай кадрнуудые, манай интеллигенциие марксистско-ленинскэ теореор зэбсэглэхэ, идейнэ талаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэнэ. Арбан гурбан жэл соо олон миллион советскэ хүнүүд «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» шудалhанай үндэhөөр большевизмын теориие ба түүхые ойлгожо абаа. Советскэ ороной арадууд энэ сталинска зохёолые өөhэдынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ шудална. Энэ ном бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэнхэй. Бурят-монгол ажалшад түрэлхи хэлэн дээрээ сталинска зохёолые шудалжа, политическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлжэ байна.

Советскэ арад Ленин-Сталинай партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэреэр коммунистическэ общество байгуулха зорилгые бэелүүлжэ байна. Волга, Днепр, Аму-Дарья, Дон мүрэнүүд дээрэ, Туркменидэ, Украинада. Крымдэ коммунизмын агууехэ барилганууд бодхоогдожо, байгаалиие шэнэдхэн хубилгаха сталинска түсэб бэелүүлэгдэжэ байна. Мүнөө үедэ сталинска гениальна зохёол хадаа коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэнь советскэ хүнүүдые зоригжуулна. Энэ ном болбол сталинскаар ажалладаг, тэмсэдэг ба иладаг болохыень советскэ хүнүүдые hургана.

Марксизм-ленинизмын идеянүүд улам шэнэ шэнэ илалтануудые түйлажа, хүн түрэлтэнэй ухаан бодолые улам бүри ехээр эзэлэн, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ зоригжуулжа байна. «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» уласхоорондын угаа ехэ удхашанартай. Энэ ном болбол ахадүү коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудта тэдэнэй ажал-ябуулгын дайшалхы хүтэлбэри болоно. Европын ба Азиин арадай демократиин оронуудай ажалшад хадаа манай орон дотор социалистическэ обществые илалта түгэлдэрөөр байгуулhанай дүй дүршэлые энэ ном доторhоо ойлгожо абаад, социализм байгуулха бодото хүдэлмэридөө хэрэглэнэ.

Манай орон дотор коммунизм байгуулжа байгаа мүнөө үедэ большевистскэ парти болбол марксизм-ленинизмын теориие партийна ба гүрэнэй аппарадай кадрнуудай шудалха хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулна. Олон миллион коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүд партийна гэгээрэлэй системэдэ hуралсажа, өөhэдынгөө политическэ бэлэдхэлые дээшэлүүлнэ. «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» хадаа марксистско-ленинскэ теориие манай кадрнуудай шудалха гол зохёол болоно. Октябриин 1-hээ городуудта партийна гэгээрэлэй системэдэ hуралсалай жэл эхилхэнь. Партийна организацинуудай зорилго хадаа партийна hуралсалай системын hургуулинууд ба кружогуудта занятинуудые идейнэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэлгэ, большевизмын түүхэ ба теориие манай кадрнуудай, манай интеллигенциин эсэшэ сусашагүйгөөр шудалалга хангаха ябадал болоно.

...рибайкальска аймагай колхозууд ...ндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргэбэ

...магай колхозууд гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые ...бриин 29-дэ 100,9 процент дүүргэбэ. Эдеэ хоолой культурануу... тушааха түсэб 139,3 процент дүүргэгдээ, тэрэ тоодо шэниисэ ...процент, хара таряан 167,6 процент дүүргэгдээ. Аймагай кол... нёдондо жэлэй энэ болзортой сасуулбал 17.214 пүүд таряа ...тушааhан байна.

...рэндэ таряа тушаалга үргэлжэлhөөр. Аймагай колхозууд үр..., страховой, фуражна фонднуудые байгуулжа эхилбэ.

ВКП(б)-гэй айкомой секретарь **А. СТРЕЛЬНИКОВ.**

...лшадай депутадуудай аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Н. БЕЛИН.**

Бэлэдхэлэй Министерствын аймагтахи түлөөлэгшэ **А. КУШНАРЕВ.**

Аймагай хүдөө ажахын таhагые даагша **Ф. СТУПАКОВ.**

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мориной заводууд, селекционно станцинууд ба совхозууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэбэ гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танда элидхэнэбди. 1951 оной сентябриин 20-ной байдалаар таряа тушааха түсэб 100,4 процент дүүргэгдээ.

СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мориной заводууд, селекционно станцинууд ба совхозууд өөhэдыгөө үрhэнүүдээр бүрин хангаа.

Гүрэндэ таряа тушаалга үргэлжэлhөөр.

ССР Союзай хүдөө ажахын Министр **И. БЕНЕДИКТОВ.**

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилга

Омско-сортировочно станциин хүдэлмэрилэгшэд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилгые ажалай ехэхэн амжалтануудаар тэмдэглэнэ. Эб найрамдалай вахтада жагсаhан, станциин дежурна нүхэр Белоглазова түрүү hуурида ябана. Сентябрь hарын түрүүшын хоёр декада соо даабариhаа гадуур хоёр поезд бүридүүлжэ ябуулаа.

Эб найрамдалай вахтада жагсаhан, Нижне-Амурска областиин Охотско райоңой загаhашад ба оро үсхэбэрилэгшэд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табижа байна.

Кировскэ областиин Омутинска леспромхозой коллективэй суглаан дээрэ Сталинска шангай лауреат, электрохюрөөшэн Н. Кривцов иигэжэ хэлэбэ:

—Хандалгада гар табилгаяа бидэнэр стахановска ажалаар бэхижүүлхэбди. Минии хүтэлбэрилдэг бригада зунай сезоной үедэ коммунизмын агууехэ барилгануудта зорюулан 28 мянган кубометр модо бэлдээ. Намар-үбэлэй сезондо 30 мянган кубометр модо бэлдэхэбди, ондоогоор хэлэбэл—сезонойнгоо даалгабариие 2,5 дахин үлүүлхэбди.

Казахска ССР-эй городууд ба нютагуудаар, Тульска, Воронежско, Тюменскэ областьнуудта ба ороной ондоо районуудта гар табилга түлэг дундаа ябажа үргэлжэлhөөр.

Ороной садуудта

Үбэлдөө хэрэглэхэ гэжэ хараалагдаhан, оройн яблока ба грушые ороной садуудта хуряажа эхилээ. Украинада, Молдавида, Азербайджанда ба бусад республикануудта мүнөө үрэ жэмэсүүдэй hайн ургаса ургуулагдаа.

Тэндэхи колхозууд 1940 онойхиhоо хоёр дахин ехэ абрикосууд, персигүүд болон бусад жэмэсүүдые гүрэндөө тушааба. Энэ намар ороной колхозууд 40 мянган гаталмайда шэнэ садуудые ба ягоднигуудые тариха ёhотой. Тэрэшэлэн hургуулинуулай, үхибүүдэй байшангуудай ба МТС-үүдэй дэргэдэ, буусашадарай участогуудта шэнэ садууд hуулгагдаха юм. Гүрэнэй ба колхозуудай сэсэрлигүүдтэ ургуулхын тула 25 миллион шахуу жэмэстэ модод, олон миллион жэмэстэ ондоо үрэ жэмэсэй эшэнүүд таригдахань.

Садай недели хадаа РСФСР-эй жэшээгээр энэ намартаа ондоошье союзна республикануудта үнгэргэгдэхэ юм, Азербайджанска ба Белорусска ССР-нүүдтэ «садай hара» эмхидхэгдэхэеэ байна.

Нютаг бүриин hонинууд

◆ Латвиин текстильнэ промышленностиин предприятинуудай коллективүүд хүсэдбэшэ юhэн hарын турша соо 80 тонно хлопок, 16 тонно ноohо ба 20 тонно ээрэмэл ноohо алмаба.

◆ Мордовско АССР дотор 6 мянга үлүүтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд бии. Һүүлэй хоёр жэл соо республика доторнь эмнэлгын хори шахуу шэнэ эмхи зургаануудай байшангууд баригдаhан, нээгдэhэн байна. Мордовиин колхоз бүхэндэ медицинскэ пункт гү, али больница нээгдэнхэй.

◆ Армянска ССР-эй ремесленнэ училищинуудта орохын тула нёдондо жэлэйхиhээ хоёр дахин олон залуушуул городуудhаа ба тосхонуудhаа мэдүүлгэ бариба.

◆ Сентябриин hүүлэй 10 хоног соо Алма-Атын ажалшадта 1 миллион 350 мянган түхэригэй шүүбэринүүд, жэлэй эхинhээ хойшо гүрэнэй бүхы урьhаламжануудаар—13 миллион шахуу түхэригэй шүүбэринүүд түлэгдөө.

(ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ВАХТАДА

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой булад шудхалгын цехтэ комсомолецууд Георгий Суворов ба Николай Смолячев гэгшэд обрубщигуудаар хүдэлмэрилдэг юм. Тэдэнэр жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэхэ зуураа, үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 250—270 процент хүрэтэр дүүргэнэд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарhаа) Г. Суворов, Н. Смолячев хоёр хүдэлмэрилжэ байна.

З. Веснинагай фото.

Эрхим шанартай продукци гаргана

Эб найрамдалай вахтада жагсаhан мяха-консервын комбинадай коллективэй гэшүүдэй дунда үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилдэг стахановецууд олошоржо байна. Тэдэнэр гансал эрхим шанартай продукци бүтээн гаргана.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гараа табилгатай дашарамдуулан, тус коллективэй гэшүүдэй дунда үйлэдбэриин ба политическэ эдэбхи нилээд ехэ ургаба. Эб найрамдалай вахтада жагсаhан эдэ үдэрнүүдтэ хоёр халаан, хэдэн олон бригада, цехүүд бүхы коллективээрээ стахановскаар ажалладаг болобо.

Халаанай мастернууд нүхэр Артём Пономаренко, Григорий Дегтярёв, цехын мастер Герасим Величко гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг коллективүүдэй хүдэлмэришэдэй дунда үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргэдэггүй хүн байхагүй, тэдэнэр нормоёо хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Тиихэдээ гансал эрхим шанартай продукци бүтээн гаргана.

Нүхэр А. Мылаковагай хүтэлбэрилдэг арhа үбшэдэг бригада үдэрэйнгөө нормые 40—50 процентээр үлүүлнэ. Тиихэдэ үбшэhэн арhанайнь 99 процент эрхим шанарта тоологдоно. Нүхэр Потешкинэй хүтэлбэрилдэг мал үсэлдэг бригадынхид үндэр показательтайгаар хүдэлмэрилнэ. Тус цехын залуу хүдэлмэришэд комсомолка Н. Крилапова, Мария Щербакова ба бусад хоёр мэргэжэл шудалаад, үдэрэйнгөө нормые 200—200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Иигэжэ, ажалай эрхим показатель түйлагшад тон олон. Тус бригадын гэшүүд ажалаа зүбөөр эмхидхэhэнэй ашаар эдэ амжалтануудые түйлана. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй түүхэтэ Хандалгада гараа табихадаа, тэрэнээ үйлэдбэриин амжалтануудаар батадхаха гэhэн уялгаяа эдэнэр бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Д. Цыбекжапов.

Түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ

Доодо-Ангарай загаhанай комбинадай нүхэр Григорий Шестаковой хүтэлбэрилдэг загаhашад 3-дахи кварталайнгаа түсэбые бүри сентябриин 5-да дүүргэhэн байгаа. Һүүлээрнь сентябрь hарынгаа түсэбые 8 үдэр соо дүүргэхэ уялга абаад, тэрэнээшье бодотоор дүүргээ. Мүнөө хэдэн олон центнер загаhа түсэбhөө гадуур барижа байна.

Социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар эдэ амжалтануудые загаhашад түйлаба. Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ ороогүй загаhашан эндэ байхагүй.

И. Решетников.

Энэ колхоз юундэ гээгдэнэб?

Яруунын аймагай Эгэтын сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз ургаса хуряалга ба гүрэндэ таряа тушаалгые тон муугаар, эмхи гуримгүйгөөр ябуулжа байна. Таряа хуряалгын кампаниин эхилhэнhээ хойшо энэ колхоз аймаг дотороо гээгдэнги колхозуудай тоодо ябана.

Энэ колхозой Хүреэтэ ба Сушилка гэжэ полевой стануудта тон олон колхознигууд ба городhоо ерэhэн хүдэлмэришэд ажаллана. Иимэ олон хүниие хүдэлмэрилүүлжэ байгаад, энэ колхоз ургаса хуряалга ба гүрэндэ таряа тушаалгые түргэн темпээр ябуулжа шаданагүй. Иимэ гээгдэлэйнь гол шалтагаан гэхэдэ, хүдэлмэришэдэй ажал тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Колхознигууд ба хүдэлмэришэд ажалдаа үглөөгүүр орой гарадаг, үдэшэ эртэ ородог, олонхинь ажалайнгаа нормые дүүргэдэггүй байха юм. Үнгэрхэдөө городhоо ерэhэн хүдэлмэришэд ажалайнгаа нормотой танилсуулагдаагүй, хэды ажалта үдэр олоhоноошье мэдэдэггүй байна. Полевой стануудта ажалай жаяг заршам тон муугаар табигданхай.

Колхоздо бии байhан таряа сэбэрлэлгын машинанууд хүсэд дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй. Жэшээнь, Сушилка гэжэ полевой станда таряа сэбэрлэлгын 3 машина миин байна. Эдэ машинануудай хэрэглэгдэнгүй байhаниие хүдэлмэришэн дутуу гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд тайлбарилдаг. Теэд, ажал хэжэ шадаха нилээд олон колхознигууд гэртээ hуужа байдаг. Тэрэшэлэн сэбэрлэгдэhэн таряан тон удаанаар хатаагдана. Сушилканууд дээрэ хүдэлмэрилдэг хүнүүд сушилкануудай пеэшэнүүдые түлеэд лэ үдэрөө үнгэргэдэг байна. Таряа хатаалгада дүршэлтэй колхознигуудые табихын орондо городhоо ерэhэн дүршэлгүй хүдэлмэришэд табигдана. Тиихэдэ комбайнай сохиhон таряан шэгнэгдэдэггүй, нэгэ мэшээг таряан заал hаа 40 килограмм болохо гэhэн тухайлалгаар бэшэгдэдэг, тиимэhээ таряанай тоо бүридхэл ехээр бусайдуулагдаhан байха юм. Комбайнуудай хадаhан таряан шэрэгдэнгүй ток дээрэ удаан хэбтүүлэгдэнэ. Комбайнай хуряаhан соломо ба михнинэ суглуулагдажа hурилэгдэнэгүй, харин полинууд дээрээ таража хэбтэнэ. Мүн гээгдэhэн колосуудые түүлгэшье эмхидхэгдэнэгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнууд колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ ба ойлгууламжын хүдэлмэриин ябуулагдадаггүй, лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд ба элидхэлнүүдэй үнгэргэгдэдэггүй, «дайшалхы хуудаhануудай» үсөөн гаргагдадаг ба социалистическэ мүрысөөнэй эмхидхэгдээгүй дээрэhээ болоо. Хуряалгын хүдэлмэринүүдтэ колхознигуудай зүбөөр хубаарилан табигдаагүй дээрэhээ тэдэнэй ажалай бүтээсэ тон бага. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Сультимов ба бусад полевой стануудта үсөөн ябадаг, бригаднуудай хүдэлмэриие бригадирайнь хэлэhээр сэгнэдэг, тэдэнэй хүдэлмэриие шалгадаггүй байна. Полевой стануудаар ябахадаашье тэдэнэр бригадирнууд ба колхознигуудта ямаршье заабари, зүбшэл үгэдэггүй, харин миин лэ «шалаагаа гаргаад» бусадаг байха юм. Жэшээнь, таряа хуряалгын эхилhэнhээ хойшо нүхэр Сультимов Сушилка гэжэ полевой станда оройдоо нэгэ дахин ошоод, ямаршье туhаламжа, заабари үгэнгүй бусаhанhаа хойшо тэндэ оройдоо харагдаагүй. Тэрэшэлэн түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Б. Тарнуев таряа хуряалгын кампанида оройдоо хабааданагүй, иимэ харюусалгатай үедэ колхозойнгоо центртэ hуужа байдаг. Иигэжэ, нүхэр Тарнуев колхозой правлениин гэшүүн байhан өөрынгөө хүндэтэ уялгые дүүргэнэгүй, ниитынгээ ажалhаа хулжажа, колхознигуудта тон муу жэшээ харуулна.

Колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Дамбиевай шадал зэргээрээ хүдэлмэрилбэшье hаань, тэрээнэй гансааранайнь оролдолго үрэ багатай байдаг. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд өөhэдынгөө хараалhан хэмжээ-ябуулгануудые дүүргэнгүй мартажархидаг байна. Жэшээнь, колхозой правлени ба партийна организаци Сушилка гэжэ полевой станда хамтын суглаа сентябриин 17-до үнгэргэхэ бригадын хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха тушаа эрид хэмжээнүүдые абаха гэжэ хараалhан байгаа. Гэбэшье, суглаанай болохо үдэр нүхэр Сультимов ба колхозой бусад хүтэлбэрилэгшэд суглаанда ерээгүй, тиимэhээнь хараалhан суглааниинь мүнөөшье хүрэтэрөө болоогүй.

Саашадаа иимэ байдалые нэгэшье үдэр тэсэшэгүй. Хүдэлмэридөө эрид хубилалта хэхын, таряа хуряалгын темпые хурдадхахын, гүрэнтэйгээ таряа тушаалгаар түргэн тоосохын тула эрид хэмжээнүүдые абаха саг тулаа.

Д. Бадмаев.

Большевизмын теори ба түүхэ тушаа сталинска гайхамшагта зохёол

Арбан гурбан жэлэй саада тээ, 1938 оной октябриин 1-дэ, «Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин түүхэ. Хуряангы курс» гэһэн И. В. Сталинай гениальна зохёол хэблэгдэн гараһан байна. Энэ номой хэблэгдэжэ гаралга хадаа большевистскэ партиин, советскэ арадай, ахадүү коммунистическэ партинуудай идейнэ ажабайдалда ехэ событи болоо һэн.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» гэжэ сталинска зохёол болбол большевизмын бодотэ научна түүхэ мүн. Энээн соо большевистскэ партиин асари ехэ дүй дүршэл онсо гүнзэгы удхатайгаар ба тодо һонороор найруулагданхай. Иимэ дүй дүршэл дэлхэй дээрэ нэгэшье политическэ партида байгаагүй, үгышье байна. СССР-эй коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр манай орон дотор капиталистическэ байгуулалта дэлхэй дээрэ эгээ түрүүн унагаагдаа, хүдэлмэришэн ангиин диктатура тогтоогдоо, социалистическэ общество байгуулагдаа, коммунизм амжалтатайгаар байгуулагдажа байна.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» зохёолго хадаа коммунистическэ партиин ба советскэ арадай тон шухала идейнэ эрилтые хангаа. Манай парти большевизмын хүсэтэ идейнэ шэнэ зэбсэгтэй, марксизм-ленинизмын гол һургаалнуудай энциклопедитэй болоо. «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» оломиллион коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй эгээл шухала номынь болоо. Манай кадрнууд нүхэр Сталинай энэ гайхамшагта зохёолые шудалжа, общественнэ хүгжэлтын ба политическэ тэмсэлэй хуулинуудые ойлгожо абана, өөһэдынгөө практическа ажал-ябуулгада марксистско-ленинскэ теорие хүтэлбэри болгон зүбөөр хэрэглэжэ һурана.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» болбол манай орон дотор коммунизмын илахын түлөө бүгэдэарадай тэмсэлдэ эмхидхэхы ба элсүүлхы тон ехэ удхашанартай. Советскэ хүнүүд хадаа өөһэдынгөө хүдэлмэридэ, коммунистическэ байгуулгада хабаадалсаха ябалалдаа хамаатай, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахихын түлөө, дай үүдхэгшэ американо-английска этэгээдүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ хамаатай олон шухала асуудалнуудта харюуе энэ сталинска ном соо олоно.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» гэжэ сталинска зохёол хадаа партийна кадрнуудай ба үргэн ниитэ интеллигенциин идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, советскэ хүнүүдые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ, коммунистическэ байгуулалтын гайхамшагта ехэ зорилгонуудтай зохилдуулан манай партиин ябуулжа байгаа бүхы идеологическа хүдэлмэридэ тон ехэ үүргэ дүүргэнэ.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» болбол манай кадрнуудые марксистско-ленинскэ хэзээдэ мүнхэ идеянүүдээр, Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай агууехэ хэрэгтэ хизааргүй үнэн сэхэ байха үзэлөөр, пролетарска интернационализмын ба советскэ патриотизмын үзэлөөр хүмүүжүүлнэ.

Большевизмын теори ба түүхэ тушаа сталинска гайхамшагта зохёол хадаа социальна ба национальна дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө шэн зоригто тэмсэлдэ хилын саадахи капиталистическэ оронуудай коммунистнуудые, хүдэлмэришэн ангиие ба бүхы ажалшадые зоригжуулна.

Сталинска агууехэ ном дотор марксизм-ленинизмын идеянүүдэй элсүүлэгшэ, эмхидхэгшэ ба шэнэдхэн байгуулагша айхабтар ехэ үүргэнь, тэрэнэй творческо шэнжэнь гүнзэгыгөөр харуулагданхай. «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» болбол марксистско-ленинскэ теорие творческоор хүгжөөһэнэй гайхамшагта жэшээ мүн. Хүдэлмэришэн ангиин гениальна вождь И. В. Сталин хадаа марксистско-ленинскэ теорие творческоор эсэшэ сусашагүй хүгжөөнэ. начетничествын, догматизмын элдэб бүхы үзэгдэлнүүдые, буржуазна идеологиин элдэб үзэлдэлнүүдые бута сохино. Марксизм-ленинизмын идеянүүдые хүгжөөлгын ба илалта түгэлдэрөөр бэелүүлгын шэнэ шатань агууехэ Сталинай нэрэтэй холбоотой.

***

Творческо марксизмын туг доро ябажа российска пролетариадай партиин, Ленин — Сталинай агууехэ илагдашагүй партиин ургаһан, хатуужаһан, хүгжэһэн ба илаһан тухай «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» хэлэнэ.

Дайшалхы пролетарска парти байгуулжа байхадаа большевизмын үндэһэ һуури табигша агууехэ вождьнор Ленин, Сталин болбол шэнжэлэгдээгүй замаар ябаһан байгаа. «Баруун Европодохи социализмын ба демократиин түүхэ, — гэжэ Ленин бэшээ һэн,— ородой революционно хүдэлөөнэй түүхэ, манай хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дүй дүршэл хадаа манай партиие таатай зохидоор эмхидхэхын ба тактикыень зохёохын тулада бидэнэй шудалха ёһотой **материал** болоно. Зүгөөр энэ материалые өөһэдөө бодожо «болбосоруулха» ёһотойбди, ушарынь бэлэн жэшээ бидэнэр хаанашье олохогүйбди». (Зохёолнууд, т. 4 нюур 197).

Ородой ба дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй үмэнэ Ленинэй, Сталинай алдар габьяань юун болоноб гэхэдэ, тэдэнэр өөһэдынгөө революционно ажал-ябуулгын түрүүшын алхамһаа эхилээд Россида революционно, марксистска парти, шэнэ түхэлэй парти байгуулхын түлөө тэмсэлэй тугые дээрэ үргэжэ ябаһан байна. Тэрэ үедэ Германида, Францида ба Баруун Европын бусад оронуудта бии байһан II Интернационалай социал-демократическа партинууд российска пролетариадай революционно парти байгуулхын тулада жэшээ боложо шадахагүй байгаа.

II Интернационалай партинууд социальна революциин партинууд байһанаа Энгельсын нүгшэһэнэй һүүлээр реформистска, эблэрэлгын партинууд боложо эхилээ һэн.

«Большевигүүд хадаа, — гэжэ нүхэр Сталин бэшэнэ, — иимэ парти пролетариадта һаи хэхэгүй гэжэ, иимэ парти хадаа хүдэлмэришэн ангиие революци тээшэ абан ябажа шадахагүй байһые мэдэнгүй байжа шадахагүй байгаа.

Большевигүүд болбол пролетариадта иимэ парти хэрэгтэй бэшэ, харин ондоо, шэнэ, ёһотойл марксистска парти хэрэгтэй, энэ хадаа оппортунистнуудтай эбсэшэгүй ба буржуази тушаа революционно, бэхи ниргажарһан ба бата бүхэ, социальна революциин ба пролетариадай диктатурын парти байха гэжэ мэдэнгүй байжа шадахагүй байгаа» («ВКП(б)-гэй түүхэ. Хуряангы курс», Бурмонгиз, нюур 207—208).

Ленин, Сталинай хүтэлбэреэр большевигүүд ородой ба уласхоорондын оршон байдалда оппортунизмтай хатуу шанга, эбсэшэгүй тэмсэл хэжэ, шэнэ түхэлэй пролетарска партиие хайшан гэжэ байгуулһаниинь «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» харуулна.

«Большевигүүд болбол өөһэдөө сохом иимэл, шэнэ партитай байхые һанаһан байгаа, — гэжэ нүхэр Сталин бэшэнэ. — Тиин большевигүүд хадаа иимэ парти байгуулжа, бэлэдхэжэ сроһон байна. «Экономистнуудтай», меньшевигүүдтэй, троцкистнуудтай, отзовистнуудтай, эмпириокритигуул хүрэтэр зүһэн бүриин идеалистнуудтай тэмсэһэн тэмсэлэй бүхы түүхэ хадаа сохом иимэл партиие бэлэдхэлэй түүхэ байһан байна. Большевигүүд болбол ёһотой революционно марксистска партитай байхые хүсэгшэ бүгэдэндэ жэшээ боложо шадаха шадабаритай шэнэ, **большевистскэ** парти бии болгохоёо һанаһан байна» (нюур 208).

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» соогоо нүхэр Сталин болбол шэнэ түхэлэй пролетарска партиие бэлэдхэлгэдэ «Юу хэхэб?», «Алхам урагшаа, хоёр алхам гэдэргээ», «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика», «Материализм ба эмпириокритицизм» гэһэн ленинскэ гайхамшагта зохёолнуудай ямар ехэ үүргэ дүүргэһыень гүнзэгыгөөр харуулна. Эдэ зохёолнуудай түүхэтэ удхашанарынь юуб гэхэдэ, эдээн соогоо В. И. Ленин хадаа марксистска партиин идеологическа, эмхидхэлэй, тактическа ба теоретическэ үндэһэ һууриие зохёон найруулһан байха юм.

Нүхэр Сталинай бэшэһэн «Партийна арсалдаанууд тухай тобшоор», «Социал-демократа харюу», «Пролетариадай анги ба пролетариадай парти», «Зэбсэгтэ восстани ба манай тактика», «Анархизм гү, али социализм гү?» гэһэн гайхамшагта зохёолнууд мүн лэ ехэ удхашанартай юм. Нүхэр Сталин эдэ зохёолнууд дотороо большевистскэ партиин идеологическа, эмхидхэлэй, тактическа ба теоретическэ үндэһэ һууринуудые хамгаалһан, хүгжөөһэн байна.

Ленин, Сталин хадаа пролетариадай хүтэлбэрилхы организаци болохо, засагай түлөө, пролетарска диктатура байгуулхын түлөө, коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиин гол

„ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсын“ хэблэгдэһэнһээ хойшо 13-дахи жэлэй ойдо

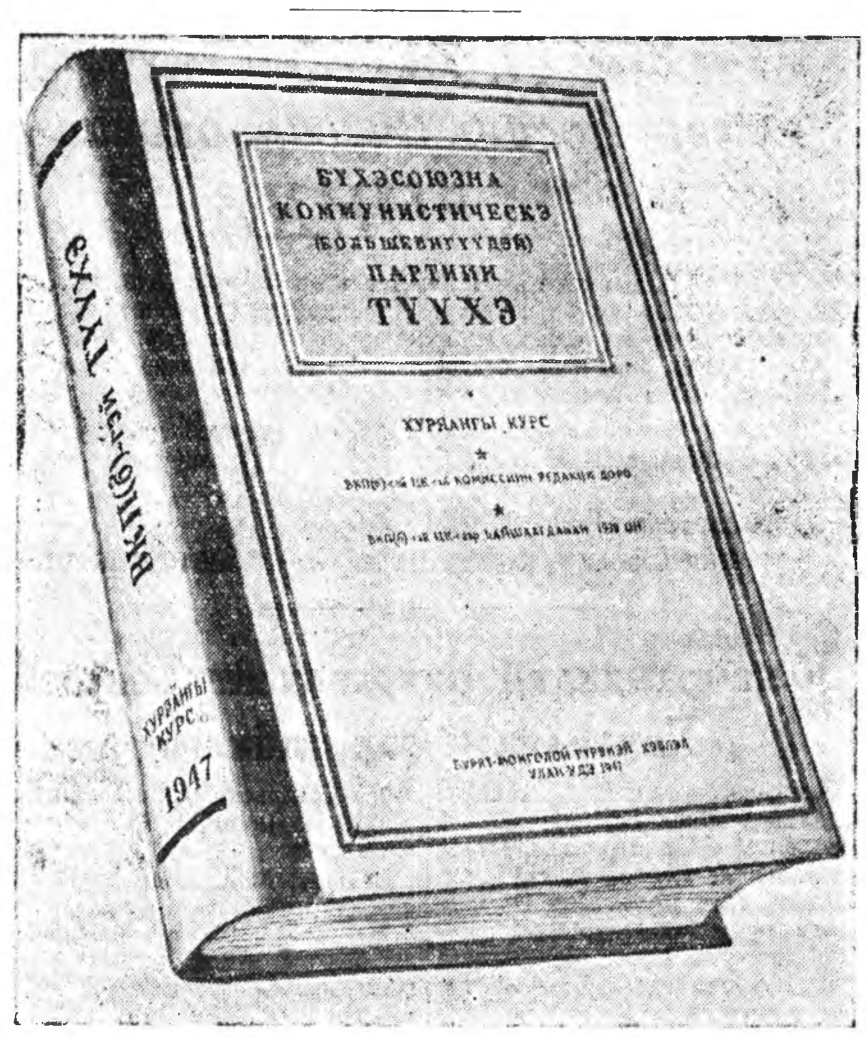

зэбсэг болохо парти тухай бүрин түгэс һургаал зохёогоо.

Парти тухай ленинско-сталинска һургаал «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» соо гүнзэгыгөөр согсологдоһон ба бүхы талаараа хүгжөөгдэһэн байна. Энэ һургаал ахадүү коммунистическэ партинуудта хүсэтэ зэбсэг болоно. Эдэ партинууд большевигүүдэй партиин жэшээгээр, большевизмын эмхидхэлэй, тактическа ба программна принципүүд дээрэ эмхидхэн байгуулагдаһан байха юм.

***

ВКП(б)-гэй түүхэ болбол бэелүүлэгдэжэ байгаа марксизм-ленинизм мүн. Большевигүүдэй партиин героическа түүхэ болбол ородой гурбан революциин түүхэ, хаанай, помещигүүдэй ба капиталистнуудай засагые унагааһанай түүхэ, гражданска дайнай үедэ хари гүрэнүүдэй сэрэгэй интервенциие бута сохиһоной түүхэ, манай орон дотор Советскэ гүрэниие ба социалистическэ обществые байгуулһанай түүхэ мүн.

***

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсын» хуудаһанууд болбол өөрынгөө Эхэ оронииe социалистическэ ёһоор шэнэдхэн хубилгахын түлөө марксизм-ленинизмын туг доро, коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр советскэ арадай хэһэн шэн зоригто тэмсэлые мүнхэлэн харуулна. Мүлжэгшэдэй эсэргүүсэлтые дарахын тула хүдэлмэришэн ангиин оломиллион ниитые ба бүхы ажалшадые манай партиин хайшан гэжэ элсүүлһэн, ниргаар жагсааһан ба эмхидхэһэн тухай, манай оронииe хүгжэлтын социалистическэ замһаа капитализмые һэргээн байгуулха замда оруулха гэжэ һэдэһэн троцкистнуудые, бухаринецуудые, буржуазна националистнуудые манай партиин хайра гамгүйгөөр элишэлэн, бута сохиһон тухай энэ ном түүхын бодото баримтанууд дээрэ харуулна. Дэлхэйн империализмын эдэ зэбүүн муухай агентнүүдые бута сохингүйгөөр манай орон дотор социализм байгуулха аргагүй байгаа.

Парти болбол ленинизмын хорото дайсадта эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл соо өөрынгөө идейнэ зэбсэгые хурсадхаһан, социалистическэ общество байгуулха генеральна хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэн байна. СССР дотор социализм байгуулха замууд ба арганууд тухай, орониие индустриализацилха ба хүдөө ажахые коллективизацилха тухай ленинско-сталинска һургаалай илалта «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» дотор харуулагдана. Советскэ байгуулалтын бата мүнхэ үндэһэ һуури болгошо коммунистическэ партиин политикын агууехэ хүсэниинь тэндэ гүнзэгыгөөр харуулагдана.

Орониие индустриализацилха ба хүдөө ажахые коллективизацилха большевистскэ политикые амжалтатайгаар бэелүүлгэ болбол манай орон дотор социалистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлдэ шиидхэхы үүргэ дүүргээ. «СССР-тэ социализмые байгуулга хүн түрэлхитэнэй түүхэдэ агууехэ эрьелтэ ба СССР-эй хүдэлмэришэн ангиин ба таряашадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта болоно» (нюур 404—405).

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахихын түлөө большевигүүдэй партиин ба Советскэ гүрэнэй хэһэн хэлбэришэгүй ба эрид шууд тэмсэл «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсын» хуудаһануудта эли тодоор харуулагдана. Ленин, Сталинай байгуулһан Советскэ гүрэн оршожо байһан түрүүшынгээ үдэрһөө эхилээд арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани харилсаанай политикые бата сэхээр ябуулна.

Коммунистическэ обществын нэгэдэхи шатые—социализмые байгуулһан, социалистическэ обществые байгуулгые түгэсхэлгын ба шата дамжан коммунизмда оролгын үедэ ороһон советскэ арадай амгалан зохёохы ажалай дүнгүүд «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» дотор тодоор харуулагдана.

Коммунизмын түлөө тэмсэлдэ СССР-эй арадуудай туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтанууд большевигүүдэй партиин илалта, марксизм-ленинизмын агууехэ идеянүүдэй илалта мүн.

***

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» болбол марксизм-ленинизмын гол идеянүүдые дэлгэн харуулһанай үндэһэ һуури дээрэ большевистскэ партиин түүхые харуулна, түүхын баримтанудай үндэһөөр марксизм-ленинизмын һургаалые найруулна.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» дотор гүнзэгы философско согсололнууд бии байна. «Диалектическэ ба историческа материализм тухай» тусхай раздел дотор диалектическэ ба историческа материализмын үндэһэ һууринууд эгээл тодоор ба тобшоор найруулан бэшэгдэнхэй. И. В. Сталин хадаа диалектическэ метод ба материалистическэ теори тухай һургаалда Марксын, Энгельсын ба Ленинэй оруулһан бүхы оруулалтые согсолоод, наукын ба революционно практикын эгээл шэнэ мэдээнүүдэй үндэһөөр диалектическэ ба историческа материализмые саашань гениальнаар хүгжөөгөө.

И. В. Сталинай бэшэһэн «Диалектическэ ба историческа материализм тухай» зохёол большевизмын практическа ба теоретическэ асари ехэ дүй дүршэлые согсолно, **диалектическэ материализмые шэнэ, дээдэ шатада үргэнэ. Тэрэ зохёол хадаа марксистско-ленинскэ философско ухаан бодолой бодото хяра оройнь болоно.**

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» болбол творческо марксизмын агууехэ хүсые харуулна, Маркс — Энгельс — Ленин — Сталинай һургаалай таһаршагүй нэгэ, бүхэли ба холбоотой байһаниие харуулна, түүхын шэнэ оршон байдалда пролетариадай ангиин тэмсэлэй дүй дүршэлые согсолһоной ашаар энэ һургаалда Ленинэй, Сталинай оруулһан шэнэ юумые найруулан бэшэнэ.

«Энгельсын наһа бараһанай һүүлдэ тон агууехэ теоретик Ленин, тиигээд Ленинэй һүүлдэ — Сталин ба Ленинэй бусад шабинарынь — ганса эдэнэр лэ марксистнууд байгаа. Эдэнэр хадаа марксистска теориие урагшань дабшуулһан ба пролетариадай ангиин тэмсэлэй шэнэ ушар байдалда тэрээниие шэнэ дүй дүршэлөөр баяжуулһан байна гэжэ үлүү ехэдүүлэнгүй хэлэжэ болоно» гэжэ «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» дотор хэлэгдэнэ (нюур 527).

Ленинизм болбол марксизмын саашанхи хүгжэлтэ мүн, империализмын ба пролетарска революцинуудай үеын. дэлхэйн бүмбэрсэгэй зургаанай нэгэ хуби дээрэ социализмын илаһан үеын марксизм мүн.

Нүхэр Сталин болбол революционно теориие манай кадрнуудай оролдосотойгоор ба творческоор шудалха, энэ теориин удхыень ойлгохо ба практическа ажал-ябуулгадаа тэрээниие хүтэлбэри болгохо тон шухала байһаниие «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» дотор харуулна. Марксистско-ленинскэ теори — догмо бэшэ, харин ажал-ябуулгын хүтэлбэри мүн гэжэ манай кадрнууд хододоо һанажа ябаха ёһотой.

Нүхэр Сталин коммунистическэ партинуудай практическа ажал-ябуулгада марксизм-ленинизмын теориин агууехэ удхашанартай байһаниие тон гүнзэгыгөөр харуулна.

«Марксистско-ленинскэ теориин хүсэниинь хадаа, — гэжэ нүхэр Сталин заана, — оршон байдал соохиие ойлгон мэдэхэ, тойрон боложо байгаа событинуудай дотоодохи холбооe ойлгохо, событинуудай ябасые урид хараха ба событинуудынь гансахан мүнөө үедэ хайшан гэжэ ба хайшаа хүгжэжэ байһые мэдэхэһээ гадна, мүн тэдэнэй ерээдүйдэ хайшан гээд ба хайшаа хүгжэхэ ёһотойе мэдэжэ абаха аргые партида олгожо үгэлэг ябадалдал байна» (нюур 522—523).

Марксизм-ленинизмын хамагые илагша теорёор зэбсэглэгдэһэн большевигүүдэй парти урагшаа зоримгойгоор дабшажа, өөрынгөө хойноһоо арадаа этигэлтэйгээр дагуулжа ябана. Тэрэ хадаа советскэ байгуулалтын бата бэхи үндэһэ һуури болгошо ба коммунизмын амжалтатай байгуулалтые хангагша өөрынгөө политикые научнаар зохёожо, амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Нүхэр Сталин марксистско-ленинскэ теориие эсэшэ сусашагүйгөөр хүгжөөнэ. «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсын» хэблэгдэжэ гараһанһаа хойшо нүхэр Сталинай гайхамшагта зохёолнууд —ВКП(б)-гэй XVIII съезд дээрэ хэһэн элидхэл, «Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн тухай», 1946 оной февралиин 9-дэ һунгагшадай һунгалтын урда тээхи суглаан дээрэ хэлэһэн үгэ, « Марксизм ба языкознаниин асуудалнууд» гэһэн зохёол гараһан байна. Эдэ зохёолнууд дотор марксизм-ленинизм шэнээр дээшээ үргэгдэһэн байна.

«Марксизм ба языкознаниин асуудалнууд» гэжэ гениальна сталинска зохёол советскэ языкознаниин бата научна һуури табяа, марксистско-ленинскэ теориие саашань хүгжөөгөө, материалистическэ диалектикын методүүдые улам бүри гүнзэгыгөөр хэрэглэһэнэй үндэһөөр бүхы советскэ наукые хүгжөөхын тулада хүсэтэ түлхисэ болоо. Энэ зохёол соогоо нүхэр Сталин догматизмые, начетничествые, талмудизмые угаа ехэ хүсэтэй шүүмжэлэлдэ оруулаа, марксизм-ленинизмын творческо тугые үшөө дээшэнь үргөө.

«Начетчигууд ба талмудистнууд хадаа марксизмые, марксизмын тус тус тобшололнуудые ба формулануудые догмадуудай суглуулбари юм, «хэзээдэшье», обществын хүгжэлтын условинуудай хубилбашье, эдэ хубилдаггүй юм гэжэ харадаг. Хэрбээ тэдэнэр эдэ тобшололнуудые ба формулануудые сээжэлдээд, тэдэниие һарюу, хазагайгаар цитировэлжэ эхилээ хадаа, сээжэлдэһэн тобшололнууд ба формулануудынай бүхы саг үенүүдтэ ба оронуудта, ажабайдалай бүхы ушарнуудта хэрэглэгдэхэ гэһэн бодолтойгоор, ямаршье асуудалые бидэнэр шиидхэжэ шадахабди гэжэ тэдэнэр бододог байна. Марксизмын үзэгые хараад, тэрэнэй удхые харадаггүй, марксизмын тобшололнуудай ба формулануудай текстнүүдые сээжэлдээд, тэдэнэй удхыень ойлгодоггүй хүнүүд лэ иигэжэ бодожо болохо гээшэ» («Марксизм ба языкознаниин асуудал», Госполитиздат, 1950 он, нюур 54).

Эдэ сталинска сэсэн мэргэн заабаринууд партиин пропагандистска бүхы хүдэлмэридэ хүтэлбэрилхы шухала эшэ үндэһэ бо... но. Эдэ заабаринууд хадаа Ле... —Сталинай агууехэ идеянүүд... нэбтэрүүлхэ ба шудалха хэрэ... творческоор хандахыень бүхы пр... пагандистнуудые, большевизм... теори ба түүхые шудалдаг бү... хүнүүдые уялгана.

Нүхэр Сталин болбол советс... эгээ түрүү наукые творческоор хү... жөөхыень советскэ наукын бү... ажал-ябуулагшадые урялана, ш... юумые мэдэрдэг байхаар советс... интеллигенциие һургана.

Нүхэр Сталинай эдэ заабар... нууд болбол идеологическа эл... хазагайруулгануудта эсэргүү, до... матизмда, талмудизмда ба нач... ничестводо эсэргүү тэмсэлдэ, ко... мунистическэ байгуулалтын тэ... даг шухала асуудалнуудые зори... гойгоор творческоор шэнжэлэ... доруулхын түлөө тэмсэлдэ сов... скэ культурын ажал-ябуулагшад... зорюулна.

***

«ВКП(б)-гэй түүхын Хурян... курсын» уласхоорондын удхаш... тон ехэ. Марксистска ухаан бо... лой энэ гениальна зохёол болб... большевизмын дүй дүршэлые уд... хооронды революционно хү... леөнтэй нигта барисаатайгаар с... солно. Тиимэһээ энэ зохёол ст... тегиин, тактикын, партийна бай... лалтын бүхы асуудалнуудаар ... хы дэлхэйн коммунистическэ ... хүдэлмэришэнэй партинуудта ... шалхы хүтэлбэри болоно.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хурян... курс» хадаа коммунистическэ ... хүдэлмэришэнэй партинуудай ... хы идеологическа хүдэлмэр... хэмжээе дээшэлүүлгэдэ угаа ... үүргэ дүүргэнэ, большевизмые ... далалгадань тэдэндэ туһална, ... шественнэ хүгжэлтын ба анг... тэмсэлэй хуулинуудаар бүхы о... ной коммунистнуудые зэбсэгж... нэ, пролетарска интернациона... мын үзэлөөр тэдэниие хүмүүж... нэ. Марксизм-ленинизмын теор... зэбсэгжэһэн, оппортунизмһаа сү... буржуази ба тэрэнэй гүрэнэй ... саг тушаа революционно бай... марксистска революционно пар... гүйгөөр империализмын дарла... һаа сүлөөрхэ, социалистическэ ... волюциин илалта туйлаха арга... гэжэ энэ зохёол бүхы ороной ... дэлмэришэн ангиие һург...

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуря... курс» болбол оппортунистнуу... хүдэлмэришэн ангиин бүхы да... тай эбсэшэгүйгөөр тэмсэх... өөһэдынгөө зэргэнүүдэй нэгэд... ба журамые бэхижүүлхыень, ... ниитэтэй холбоо барисаагаа ... сусашагүйгөөр арбидхах... большевистскэ шүүмжэлэлэй ... өөрыгөө шүүмжэлэлэй үз... кадрнуудые хүмүүжүүлдэг ... хыень бүхы ороной коммунист... дые һургана.

СССР дотор социализмын ... тын түлөө ВКП(б)-гэй тэмс... бүхэдэлхэйн-түүхэтэ дүй дүр... һөө арадай демократиин ор... дай коммунистическэ ба хүд... ришэнэй партинууд һургаал а... Эдэ партинууд өөһэдынгөө ор... дай бүхы общественнэ ажабай... лые хүтэлбэрилнэ.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хур... курс» хадаа капиталистическэ ... нуудай коммунистическэ парти... дай гарта тон хурса зэбсэг бол... Марксизм-ленинизмын теории... ВКП(б)-гэй баян дүй дүрш... хүтэлбэри болгон, коммунист... кэ партинууд хадаа хүдэлмэр... нэй хүдэлөөн доторхи буржу... агентурада—баруунай социа... нуудта эсэргүү эрид шанга тэ... хэнэ, хүдэлмэришэн ангиин хар... тэдэнэй урбаһаниинь, капитал... һаа социализмда «амгалан ё... орохо» гэһэн оппортунист... теориинь элишэлэн харуу... Коммунистическэ партинууд ... мэришэн ангиин олонхиинь ... дынгөө талада оруулхын түлө... дэнэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэ... сэшэгүй ангиин тэмсэл хэ... лөөр ажалшадые хүмүүжүүл... питалистическэ богоолшолгы... хэхын түлөө, эб найрамдалай ... мократиин ба социализмын ... ажалшадай тэмсэлые толгойл...

Марксизм-ленинизмын аг... идеянүүд хадаа «ВКП(б)-гэй ... хын Хуряангы курс» дотор ... Сталинаар хүгжөөгдэжэ, ко... альна ба бэеэ дааханхайбэш... нуудай коммунистическэ парти... дые зэбсэгжүүлнэ, империа... ческэ дарлалтаһаа сүлөөрх... лөө героическа тэмсэлдэ ... даһан арадуудые зоригжуул...

Бүхэсоюзна коммунист... большевигүүдэй партиин түү... шаа сталинска гайхамшагта ... хадаа коммунизмын түгэс и... түлөө советскэ арадай геро... тэмсэлдэ тэрэнэй хүсэтэ ... зэбсэг мүн.

Н. ВЕРХОВ...

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

[МА]РКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМЫН ТЕОРИИЕ ГҮНЗЭГЫГӨӨР ШУДАЛАЯ

[Манай] большевистскэ парти ха[дааа м]арксистско-ленинскэ гэгээрэл [хүтэ]лгэдэ ехэ анхарал таби[даг]...

[поли]тическэ эрдэмээ дээшэ[лүүлхэ]дэ бүхы условинууд манай орон [дотор бү]рүүлэгдэнхэй. Кружогууд, [шк]олонууд ба һуралсалай [эмхи за]рнууд тон олоороо эм[хидхэгд]энхэй. Семинар, лекци ба [консул]ьтацинууд хэгдэнэ. Кружо[гууд] ба марксизм-ленинизмын [классигу]удые бэеэ даагаад шуда[лаг]шадта хэрэгтэй номууд гаргаг[даг]...

[Парт]ийна дээдэ органуудай [шиид]эбүүдые хүтэлбэри болгон [манай] республикын худалдаа най[маанай] Министерствын парторга[низаци] бүхы коммунистнууд ба [комсом]олецуудаа үнгэрэгшэ жэл[дэ пол]итһуралсалда хабаадуулжа [шадаһа]н байна.

[«ВК]П(б)-гэй түүхын Хурьян[гы кур]с» шудалха кружогто 12 [хүн һу]ража гараа. Энэ кружогые [дадлага] ехэтэй коммунист нүхэр [...] хүтэлбэрилдэг байгаа. Тэ[рэ зан]ятидаа һайнаар бэ[лэдхэжэ]... тэрэниие һонирхолтойгоор үнгэргэдэг, конспект табюулдаг һэн. Тэрэнэй эсэстэ кружогой бүхы һурагшад программна материалаа һайнаар ойлгоо.

Марксистско-ленинскэ теориие бэеэ даагаад шудалха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг байгаабди. Бэеэ даагаад 5 хүн һуража, марксизм-ленинизмын классигуудай 5—6 зохёолнуудые шудалаа һэн. Консультант Гаханов бэеэ даагаад һурагшадта ехэ туһаламжа үзүүлдэг байгаа.

Бэеэ даагаад һурагша бүхэн өөрын календарна түсэбэй ёһоор һурадаг һэн. Хөөрэлдөөнүүдтэ Южук, Сухарев, Шатров ба бусад илангаяа эдэбхитэйгээр хабаададаг һэн. Бэеэ даагаад һурагшад үзэһэн бүхы зохёолнуудаараа бултадаа конспект табидаг байһан юм.

Эдэнэр горпарткабинедтэ ошожо, «Империализм болбол капитализмын дээдэ шата мүн», «Ленинизмын үндэһэнүүд тухай» гэһэн ба мүн бусад зохёолнуудаар лекци шагнаһан байгаа. Теэд Ленин ба Сталинай зарим зохёолнуудаар горпарткабинедэй лекци уншалга эмхидхэдэггүй байһан дээрэһээнь бидэндэ бэрхэшээлнүүдэй ушардаг байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Партиин түүхэ ба теори шудалха гол метод — бэеэ даагаад һуралгада ехэ анхарал мүнөө жэлдэ хандуулха байнабди. 11 коммунистнууднай марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые шудалха юм. Тэдэнэр һуралсалайнгаа түсэбүүдые табинхай. Консультантнууд томилогдожо баталагданхай.

Гадна, «ВКП(б)-гэй түүхын Хурьянгы курс» шудалха нэгэ кружок хүдэлмэрилхэ байна. Тэрэндэ һураха 12 хүнэй олонхинь комсомолецууд ба партийнабэшэ эдэбхитэд болоно.

Заняти үнгэргэхэ байра, харуулан ойлгуулха зүйлнүүд, номууд, бэшэгэй хэрэгсэлнүүд хүсэд бэлэдхэгдэнхэй.

Мүнөө жэлдэ парторганизаци хадаа коммунистнуудай һуралсалые хүтэлбэрилхэ ба хинаха, тэдэндэ туһалха, жаяг заршамынь улам шангадхаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулха байна.

Л. Калмыкова, партийна эхин организациин секретарь.

Партийна һуралсалые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ

[Нүхэ]р Сталинай гениальна зо[хёол] «ВКП(б)-гэй түүхын Ху[рьянгы] курсые» гүнзэгыгөөр шу[далха] хүсэл эрмэлзэлгэ манай [мельк]омбинадай парторганиза[циин] коммунистнуудай, мүн пар[тийнабэ]шэ хүдэлмэришэдэй дунда [жэл бү]хэ тудам үргэдэнэ. Хэрбээ [үнгэрэг]шэ жэлдэ «ВКП(б)-гэй [түүхын] Хурьянгы курсые» 35 хүн [шудалһа]н һаа, мүнөө 62 хүн шу[даха] байна.

[Ном]ые манай коммунист[нууд] ба партийнабэшэ эдэбхи[тэд шу]далжа, общественнэ хүг[жэлтэ] ба политическэ тэмсэлэй [хуулинуу]дые, социализмһаа ком[мунизмэй] шата дамжан орохо за[мые] бата бэхеэр ойлгожо аба[хада] ехэ анхарал хандуулдаг [байна].

[Болы]шевистскэ партиин түүхэ [ба теор]иие гүнзэгыгөөр шудалха [хадаа] партийна гэгээрэлэй сис[темын] һуралсалай жэлдэ эрхи[лэн бэ]лэдхэжэ, тэрэниие саг [сагта]ан эдэбхитэйгээр эхилхэ, бүхэли [жэлэй ту]рша соо коммунистнуу[д ба] комсомолецуудай политическэ һуралсалые хододоо хүтэлбэрилжэ ба хинажа байха гээшэ ехэ удхашанартай.

Бидэнэр һуралсалай шэнэ жэлдэ хүсэд бэлэн болообди. Мүнөө жэлдэ «ВКП(б)-гэй түүхын Хурьянгы курс» шудалха дээшэлүүлэгдэһэн түхэлэй 1 кружок, гол түхэлэй 4 кружок, нүхэр Сталинай биографи шудалха 2 кружок, ВЛКСМ-эй Устав шудалха 1 кружок хүдэлмэрилхэ байна. Эдэ кружогуудта һурагшадые бүридхэхэдөө тус бүритэйнь хөөрэлдэжэ, тэдэнэй хүсэлые ба эрдэм мэргэжэлые, политическэ бэлэдхэлые хараадаа абалсаабди. Хамта 102 хүн политһуралсалда хабаадуулагдаа. Тэдэнэй тоодо 32 партийнабэшэ эдэбхитэд оролсоно. Пропагандистнуудаар теоретическэ бэлэдхэл ехэтэй коммунистнууд, комбинадай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд баталагданхай. Тэдэнэй тоодо комбинадай директор нүхэр Петров, главна механик нүхэр Тактаев, главна инженер нүхэр Деньгин ба бусад ороно. Комсомолецуудай һурадаг кружогуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр коммунистнууд томилогдонхой. Ингэжэ занятинуудай идейнэ үндэр хэмжээн хангагдаха байна.

Һурагшаднай номууд ба бэшэгэй хэрэгсэлнүүдээр хангагданхай. Заняти үнгэргэхэ һайн байранууд түхеэрэгдээ. Гадна, карта, альбом гэхэ зэргын харуулан ойлгуулха зүйлнүүд бии. Пропагандистнуудай семинарнуудта хабаадуулагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим нэгэн коммунистнуудай хэшээлһээ гээгдэхэ, занятинуудай таһалдаха ушар гарадаг байгаа.

Мүнөө жэлдэ манай партийна организаци хадаа партийна һуралсал эмхидхэхэ, занятинуудай идейнэ удхашанарые дээшэлүүлхэ, һурагшадай жаяг заршам һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал табижа, партийна һуралсалые саг үргэлжэ тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ байна.

У. Выливок, Мелькомбинадай парторганизациин секретарь.

Бүхы хүсөөрөө оролдохоб

[Манай] «Победа» гэжэ промарте[лиин о]лонхи коммунистнууд [«ВКП](б)-гэй түүхын Хурьянгы [курс»] шудалха гол түхэлэй кру[жогто һ]урана. Энэ кружогые би [хоёр] жэлээ хүтэлбэрилхэм.

[Һурал]салай үнгэрэгшэ жэлдэ ма[най кр]ужогой хүдэлмэри гол түлэб [амжал]тайгаар эмхидхэгдэһэн [байна]. Олонхи һурагшаднай үзэ[һэн ма]териалаараа конспект таби[жа, н]омоо үзэдэг. нэмэлтэ [литер]атура уншалсадаг һэн. Тэрэ[нэй аш]аар олонхи һурагшаднай [программ]на материалаа һайнаар ойлгожо гараһан байха юм.

Би һурагшадай гэртээ номоо үзэлгые хододоо шалгадаг, конспект табихадань туһалдаг байгааб. Энэ хадаа һурагшадай үзэһэн материалаа һайнаар ойлгохо ябадалда туһатай юм. Гэхэ зуура, манай хүдэлмэридэ дутуунууд гарадаг һэн. Харуулан ойлгуулха зүйлнүүд байгаагүй. Мүн занятиин таһалдаһан ушар бии.

Мүнөө жэлдэ альбомуудые ба политическэ картануудые захижа абаабди. Мүн занятинуудай таһалдахагүйн тулада һурагшадай жаяг заршам шангадхаха бүхы хэмжээнүүд абтаха байна.

Заняти хэхэ байра, ном дэбтэр гэхэ мэтэ хүсэд бэлэдхэгдэнхэй.

Би өөрөө пропагандистнуудай һарын курсада һуража гараһан байнаб.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хурьянгы курс»—марксизм-ленинизмын һургаалнуудай энциклопеди мүн. Тиимэһээ сталинска энэ гайхамшагта зохёолой удхые һурагшадайнгаа гүнзэгыгөөр ойлгожо абахын тулада бүхы хүсөөрөө оролдохоб

А. Чезлова, пропагандист.

[ХИ]ТАДАЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ХОЁР ЖЭЛ

[Хит]адай оломиллионно арад [Хитад]ай Арадай Республикын со[ни]ҺООр хоёр жэлэй ойе ок[тябриин 1]-дэ тэмдэглэхэнь. Хоёр [жэлэй ур]да тээ Хитадай ажалшад [империал]истическэ ба феодал-поме[щигүүдэй] дарлалтаһаа хэтэдээ [хулжэн] хахасаһан байна. Хитад [ороние ам]ериканска империализмын [ба тэрэнэй] дэлхэйн шэнэ дайнай [гал] болгогдохо аюулһаа аба[раа] һэн. Американска империа[лизмын а]гентура—Чан Кай-шиин [гоминданов]шэд Хитад оронииие [[illegible]]имэ аюул руу түлхижэ [байһан] юм.

[Хитадай ар]ад Мао Цзэ-дунаар тол[гойлуулһа]н Хитадай алдарта ком[мунистич]ескэ партида өөрынгөө [илалтын] түлөө түбхын түрүүн [ханганал]. Хитадай коммунистичес[кэ парти] Маркс—Энгельс—Ленин[—Сталин]ай революционно һургаа[лаар хүтэ]лгэжэн, Советскэ Союзай [дэлхэйн] дүршэлые түшэг бол[гожо], арадые агуусхэ илалта[да хүргөө]. Тиимэл ушарһаа, ком[мунистич]ескэ партиинь бүхы арад[ай дэмж]адаг ба дэмжэгдэдэг.

[Хитад ор]он дотор мүнөө суутай [Хитад]адай дуун соо ингэжэ [дуулагдан]а:

[Коммун]истнууд бидэндэ
[жаргалт]нуулай зам заагаа,
[Коммун]истнуудай үгы һаа
[Хитад ор]он байхагүй байгаа.

[Хитадай] национально-сүлөөлэл[гын рев]олюциин илалтын бүхы [дэлхэйн] түүхэтэ удхашана[ри] гэбэл, тэрэ хадаа «ара[дай демокр]атиин диктатурын гүрэн [хүдэ]лмэришэн ангяар тол[гойлуулһа]н, хүдэлмэришэд ба та[ряашадай с]оюз дээрэ үндэһэлһэн, [Хитадай] бүхы демократическа [ангинууд] ба бүхы национальность[уудай нэ]гэдхэн нэгэдхэһэн» арадай республика байгуулха ябадал хангаа.

Арадай демократическа гүрэнэй энэ шэнэ формонь колониальна ба хахадколониальна, мүн бэеэ даагаагүй оронуудай арадуудта национальна сүлөөрэлгын ба демократическа хүгжэлтын зам заана.

Арадай залуу республикын хүсэниинь ямар юумэндэ байнаб гэбэл, хитад арадай нэгэдэлэй ургалта дотор, тосхонууд ба городуудтахи олон зуу миллион ажалшад политическэ ажал-ябуулгада эмхитэйгээр орожо эхилһэн ябадалда, арадай республикые бэхижүүлхын ба саашадаа амжалтануудые туйлахынь түлөө хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэри доро тэмсэхээр бэлэн байһан ябадалда түбхын түрүүн харагдана.

Хитадай Арадай Республика хоёр жэл соо оршон байхадаа угаа ехэ амжалтануудые туйлаба. Хархис гоминдановецууд —арадай эбсэшэгүй дайсад ба американска империализмын зарсанууд бута сохигдон, орон доторһоо намнагдаа. Арадай-сүлөөлэлгын героическа армиин частьнууд амгалан ёһоор Тибет орон хүдар ороод, Хитадай энэ провинциие гоминдановска колонизаторнуудһаа, империалистическэ агентураһаа сүлөөлөө. Түбэд арад хитад арадтай нэгэдэн ниилэжэ, Хитадай Арадай Республикын арадай Центральна правительствые өөрымнай дээдэ засаг мүн гэжэ мэдэрээ.

Арадай засагай органуудые демократизацилга бүхы орон доторнь үргэнөөр ябуулагдажа байна. 100.000 үлүүтэй хүн зонтой бүхы городуудта арадай түлөөлэгшэдэй конференцинүүд энэ жэлдэ үнгэргэгдэжэ дүүрэхэ юм. Аграрна реформын хэгдэжэ түгэсхэгдэһэн районуудта (Хитадай бүхы территориин 75 шахуу процентдэ) энэ жэл арадай түлөөлэгшэдэй суглаанууд болножо, хүдөөгэй ба волостьнуудай арадай правительствонуудые һунгаха байна. Тус һунгалтануудта 300 миллион шахуу таряашад хабаадаха.

Ойрын үдэрнүүдтэ, хоёрдохи ба гурбадахи ургаса хуряаһанай һүүлээр, Хитадай урда зүгтэ аграрна реформо хэгдэжэ үргэлжэлхэнь. Үнгэрэгшэ намарһаа эхилээд энэ жэлэй хабарай хүдэлмэриин хаһа хүрэтэр 130 миллион хүн зонтой 500 үлүүтэй уезднүүдтэ аграрна реформо хэгдээ.

Үни сүлөөлэгдэһэн районуудта ба һаяшаг сүлөөлэгдэһэн 290 миллион хүнтэй районуудай зариманданъ помещигүүдэй газарые таряашадай дунда хубааха ябадал бүримэһэн дүүргэгдээ. Хитад ороной хүдөө нютагуудтань дүн хамта 400 миллион зон бии юм. Аграрна реформонь түсэбэй ёһоор бүхы Хитад дотор, национальна үсөөнхидэй ажаһуудаг районудһаа бэшэндэнь, 1952 ондо дүүргэгдэхэ байна. 1947 оной тусхай мэдээнүүдэй ёһоор, гоминдановска Хитадта бүхы таряашадай 58 процентнь газаргүй байһан юм гэжэ һануулха хэрэгтэй болоно. Аграрна реформын дүүргэгдэхэтэй хамта, ондоогоор хэлэбэл ерэхэ жэлдэ, Хитадай таряашан бүхэн эдлүүриин газартай болохо.

Аграрна реформын хэгдэжэ түгэсхэгдэһэн территори дээрэ феодал-помещигүүдэй газар эдлүүриин олон зуун жэлэй системэ усадхагдаа. Урда сагта хүн зоной 10 хүрэхэгүй процент бололог байһан феодалнууд-помещигүүдэй гарта бүхы газарай 80 шахуу процентнь байдаг байгаа.

Хитадай Арадай Республика. Пекин. Корейдэ дайлалдажа байгаа Хитадай һайндуратанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан статуя Ван Фу-цзин улицада табигдаба.

ТАСС-эй фотохронико.

Реформо хэгдэһэнэй һүүлээрхи деревнидэ таряашадай ангитэ шэнэ илгаа бии болоо. Помещигүүдэй анги усадхагдажа байна. Бэтрагууд ба газаргүй таряашад газар абаад, дунда шадалтай боложо захалаа. Тиимэ ажахынууд 80—85 процентнь болонхой. Таряашадай шанга шадалта байдал улам ургана, тэдэнэй ажахын ашаг олзонь ехэ болоно, ушар юуб гэбэл. таряашад мүнөө өөрынгөө поли дээрэ ажаллана. Газарай арендын түлөө ургасынгаа 70—80 процентые помещигтэ үгэхээ болинхой.

Газарай реформо хэгдэһэнэй ашаар, орон доторнь 1950 ондо ороо һо таряанай продукциин ниитэ абтаса 1940 онойхиһоо 14 процентээр ехэ болоод байгаа. Аграрна реформын хэгдэжэ түгэсхэгдэһэн районуудта ургаса хуряалгаар дайнай урда тээхи хэмжээн туйлагдаа. Энэ жэлдэ Хитадай хүдөө ажахынь текстильнэ промышленностьда хүсэд хүрэхэ хэмжээтэй хлопок үгөө. Урдань шухала хэрэгтэй хлопогой гурбанай хоёр хубинь хилын саанаһаа, гол түлэбтөө США-һаа асарагдадаг байһан юм.

Урдань японско империализмын, гоминдановска хархис капиталай мэдэлдэ байһан бүхы промышленность ба транспорт национализировалагдаад, гүрэнэй предприятинууд болгогдонхой. Гүрэнэй ба мүн энгэй промышленностиие һэргээн бодхоохо хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Түмэрзамшад Хитадай бүхы түмэр харгынуудаар ябалгые богонихон болзор соо һэргээжэ, имагта ехэ амжалтануудые туйлаа. Урдань олохон түмэр харгынууд хэдэн жэл соо хүдэлдэггүй байһан юм. Гадаадын капиталай конкуренциие зайсуулһанай һүүлээр, национальна буржуази өөрынгөө предприятинуудые хүгжөөхэ ба арадта алба хэхэ зохистой арга боломжонуудтай болоо.

Хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эдэбхинь нилээд ургаа. Тэрэнэй ашаар, продукци бүтээн гаргалга һараһаа һарада ургана. Мүнөө Хитадай промышленность, транспорт ба худалдаа наймаанда ажалладаг 13 миллион үлүүтэй хүдэлмэришэд ба албахаагшад бии. Городской пролетариат бүхы дээрээ 50 миллион хүн, тэдэнэй 3 миллиониинь промышленна пролетариат болоно. Энээниие үндэһэ болгон арадай Центральна правительство хүдэлмэришэд ба албахаагшадай профсоюзууд тухай, тэдэнэй страховани тухай хуули гараһан байна. Иимэ хуули Хитад орон дотор урдань хэзээшье байгаагүй юм. Энэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин эдэбхи хэшээлые гайхамшаг ехээр бадаруулаа—үйлэдбэриин түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө патриотическа мүрысөөн үргэн ехээр дэлгэрээ.

Һүүлэй 12 жэлэй турша соо болоһон инфляциие (мүнгэнэй үнын уналгые) зогсоолго — Хитадай Арадай Республикын ехэ туйлалтануудай нэгэн мүн. Инфляциие эсэслэлгэ хадаа валютын ба эд бараанай сэнгүүдые тогтууржуулгын үндэһэ һуури болоо. Энээнһээ үндэһэлэн товарооборотһоо хонжоошодые түрин зайсуулха ба арадай ажамидаралые һайжаруулха ябадал хангагдаа.

Хитадай эрьенүүдтэ блокада хэбэшье һаань, арадай Хитадай гадаадын худалдаа наймаан тушаа империалистическэ гүрэнүүдэй зүгһөө бойкот хэбэшье һаань, гадаадын худалдаа наймаанай юрэнхы эрьесэнь 1950 ондо Зүүн-Хойто Хитадые (Манчжуриие) ээбсэлэй хүсөөр Японии эзэмдэһэнэй һүүлээрхи алишье жэлэй эрьесһөө үлүү ехэ болоо, һүүлэй 73 жэлэй турша соо түрүүшынхеэ һайн баланс хангаа. Ороной таможенно сүлөөтэ эрхэнь бүримэһэн һэргээгдэ. Хитадай таможни ба таможенно олзонуудынь 1842 онһоо хойшо гадаадын гүрэнүүдэй (Англиин ба бусадай) гарта байһан аад, арадай Хитадта бусаагдаа.

Арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ хэрэгтэ туйлагдаһан амжалтанууд хадаа [illegible] хамгаалга ба гэгээрэл [illegible] хүгжөөхэ арга [illegible] олгоо. Нэгэ жэшээ абаад үзэе. Гоминдановска Хитадта [illegible] 1.445 уезднэ больницанууд бии байгаа, тэдэнь үсөөхэн тоото байн[illegible]

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

САД ТАРИЛГА—ШУХАЛА ХЭРЭГ

Колхозно байгуулалтын илалта хадаа хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые, тэрэ тоодо сад тарилгые үргэнөөр хүгжөөхэ талаар туйлай ехэ арга боломжо олгоо.

Сад тарилгын ашагтай туһатайнь бүгэдэндэ мэдээжэ. Сад хадаа колхозуудай олзо доходые дээшэлүүлдэг, колхозниигуудай ажабайдалые шэмэглэдэг байна.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска пленум дайнай хойтохи жэлнүүд соо сад тарилгые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ программа хараалһан байха юм. Пленумэй түүхэтэ тогтоолые бэелүүлхын зорилгоор сад тарилгын недели үнгэргэгдэдэг болонхой. Мүнөө жэлдэ үнгэргэглэхээ байгаа сад тарилгын недели соо үгтэһэн гүрэнэй түсэб заатагүй дүүргэгдэхэ зэргэтэй.

Энэ недели соо колхозуудай тосхонуудта, совхозууд ба МТС-үүдэй болон хүдэлмэришэдэй поселогуудта, мүн колхозниигууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай байра шадар, һургуули ба больницын газаагуур үрэ жэмэстэ модо тарихаһаа гадна, тосхон ба поселогуудай улицанууд болон талмайнууд дээгүүр элдэб модо тарижа ногооруулха шухала. Гэхэтэй хамта, тарималнуудай хоорондохи забһар хахалха, модоной эшэ доогуур ургаһан буртаг үбһэ сэбэрлэхэ, утэгжүүлгэ хэхэ, эшыень извёсткоор сагаадаха, садуудые бог шоройһоонь сэбэрлэхэ зэргын хүдэлмэринүүд хэгдэхэ зэргэтэй.

Бурят-Монголой эрхэ байдалда мичуринска һургаалые зүбөөр хэрэглэжэ шадаһан дээрэһээ үрэ жэмэстэ садуудые ургуулжа байһан жэшээнүүд олон бии.

Бичурын аймагай «Красное знамя труда», Байкало-Кударын аймагай Сталинай ба Пушкинай нэрэмжэтэ, Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, Сэлэнгын аймагай «Социализм», Заиграйн аймагай «Улаан-Эрхирик» колхозуудай садууд жэл бүри үрэ жэмэс ехээр үгэнэ.

Республика дотор 300 гаран садоводууд тоологдоно. Тэдэнэй дунда Черемисин (Бабушкин), Васильев (Кяхта), Малико (Баргажан), Канончик (Түнхэн) гэгшэд өөһэдөө садтай. Тэндэнь үрэ жэмэс һайнаар ургадаг байна

Улан-Удын паровозо-вагонно заводойхид заводойнгоо территори дээрэ коллективнэ сад тарилгада бэлэдхэжэ байна. Мүнөө 5 гектар талмай бэлэдхэгдэнхэй. Түсэбэй ёһоор энэ садынь 25 гектар болгогдохо юм. Мүнөө тэрэ талмайнь хүреэлэгдэһэн, сад уһалха водопровод табигдаһан ба тэндэнь гэр баригдаһан байна.

1948 ондо манай республикада үрэ жэмэстэ модо тарилгаар туршалгын станци Улан-Удэдэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Энэ станци сад тариха талаар научна хүдэлмэри ябуулна.

Энэ станци үнгэрһэн 2 жэл хахадай турша соо үрэ жэмэстэ модоной 190000 эшэ, мүн акаци, уляаһа, клещ, ильм ба бусад мододые ургуулжа, тэрэнээ республикынгаа колхозууд болон предприятинуудта тарааһан байна.

Туршалга хэгдэжэ байһан зэдэгэнын сад гектарай 56 центнер, крыжовнигой —36, яблокын—10—15 центнер, үлирэй зарим эшэ 150 килограмм хүрэтэр жэмэс үгөө.

1948 ондо таригдаһан томо жэмэс үгэдэг яблониин эшэ энэ жэлдэ нилээд һайн ургаса үгэһэн байна. Яблокын томонь 50-һаа 250 грамм хүрэһэн байха юм. Тэрэшэлэн эндэ сливэ ба уссурийска виноград ургуулагдаа. Манай станциин үрэ жэмэстэ мододой 14 гектар талмай 1950 ондо 200 мянган түхэригэй олзо үгөө.

Станци болбол 1951 ондо городой ажалшадта 95 центнер зэдэгэнэ, 14 центнер үхэр нюдэ, 30 центнер крыжовник, 141 центнер вишни, 88 центнер үлир, 70 килограмм сливэ, жэмэсэй 4 тонно шүүһэ худалдаһан байна. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, манай республикада сад тарилгые хүгжөөлгын олзотой һалбари байһаниие гэршэлнэ.

Сад тарилгын хүдэлмэридэ залуушуул ба хүүгэд олоор хабаадуулагдаха зэргэтэй. Тэрэшэлэн профсоюзна организацинууд предприяти ба эмхи зургаануудта коллективнэ сад тарилгые эмхидхэхэ ёһотой.

Сад тарилгын неделиие амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ тарилгын материалнууд ехээр хэрэглэгдэхэ байна. Тиимэ материалнуудые Улан-Удын үрэ жэмэстэ питомнигой туршалгын станциһаа ба Селенгинскэ плодопитомнигһоо абажа болохо байна.

Манай республика ойрын 2—3 жэлэй турша соо арад зонойнгоо хэрэгсэлые хангаха өөрын фруктово садтай болохо ёһотой

Республика дотор сад тарилгые хүгжөөлгэдэ колхозниигууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай эдэбхитэй хабаадалга хадаа орон дотороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо гэһэн зорилгые гүйсэдхэлгэдэ ехэ туһа дүхэм боложо үгэхэ байна.

В. Тюменцев, үрэ жэмэстэ туршалгын станциин директор.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилдэг библиотекэнүүд

Закаменай аймагай культурно-гэгээрэлэй таһаг ажалшадай культурна эрилтые хангалгада зохихо анхаралаа табинагүй.

Һүүлэй үедэ аймагай нүүдэл библиотекэ хүдэлмэрилхэеэ огто болишонхой. Тус библиотекые даагша нүхэр Ц. Цыбиков харюусалгата уялгаяа дүүргэнэгүй. Ажалшадай дунда шэнэ номуудые тарааха талаар юушье хэнэгүй. Плакат, лозунгнуудые бэшэжэ, культурын байшангай дэргэдэ үлгэхэһөө ондоо хүдэлмэри һүүлэй үедэ хээгүй.

Мүн аймцентрын библиотекэ 1950 — 51 онуудай турша соо уншагшадай конференци нэгэшье дахин үнгэргөөгүй. Тус библиотекын хүдэлмэрилэгшэд республикын түрүү библиотекэнүүдэй баян дүй дүршэлые ашагладаггүй байха юм. Библиотекын фондло шэнэ номуудай ороһон тухай уншагшадта мэдээсэнэгүй. Гадна, эндэ номой каталог, библиографическа туһаламжанууд байдаггүй, номой выставкэнүүд эмхидхэгдэнэгүй.

Аймагай культурно-гэгээрэлэй таһаг, мүн библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай эрилтые хангаха хэрэгтэ зохихо анхарал хандуулха. **Д. Цымбеев.**

Комнатонуудтань хүнүүдэй байралахай дээрэһээ...

Нёдондо жэлдэ Улан-Удын пионернүүдэй ордоной дэргэдэ эмхидхэгдэһэн зарим кружогууд мүртэйгөөр хүдэлмэрилөөгүй һэн. Жэшээлхэдэ, дуунай, арадай инструментнүүдэй кружогууд ба бусад таһалдалтайгаар хүдэлмэрилдэг байгаа.

Энэ һуралсалай жэлдэ тус ордоной дэргэдэ 18 элдэб кружогууд эмхидхэгдээд, муу бэшээр хүдэлмэрилжэ байна. Эдэ кружогуудые саашадань бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилүүлхэ тушаа зохихо анхарал табигданагүй. Ордоной байрын 4 комнатодо хүнүүд байраланхай. Тиимэһээ кружогто һурадаг үхибүүд уужам комнатонууд соо һуралсаха аргагүй байна.

Н. Маторин.

Кино харуулагданагүй

Цакирай кинофикациин таһаг (Закамен) кино харуулгаар аймагайнгаа ажалшадые һайнаар хангаагүй. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой гэшүүд үнинэйшье кино хараагүй.

Сентябриин 18-да киномеханик нүхэр Пордеев «Дарагдаагүй город» гэжэ кино харуулхамни гэжэ тус колхозой гэшүүдтэ зар тунхаг тараажа, тэдэнэй мүнгэ суглуулһан байгаа. Теэд, киногойнгоо аппаратурые мүртэйгөөр заһабарилаагүй дээрэһээ киногоо харуулжа шадаагүй.

Колхозниигуудта кино харуулгые һайжаруулхыень аймагай кинофикациин таһагһаа эридэнэ.

И. Гроссман.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Хуанхэ мүрэнэй долгинууд

Хүрин-шара
Хуанхэ мүрэн... Хуанхэ...
Һаһаар үндэр
ядуу хуушан нютагаа
Хүйһэн дээгүүрнь
хүндэлэн буулган шэрбэнхэй
Найма гүрэмэл
нагайка гэхээр байгаа.
Нютаг зоной
нюдэнэйнь гашуун уһые
Дуһал дуһалаар
түмэн жэл соо хуряагаад,
Ядарал зудай
ябган харгын утые,
Дуугай һугшаран,
хэмжэн урдадаг байгаа.

Бадма-сэсэг,
барайгар, гаолян, таряалан
Баядай газар
хэдышье бүрхөөгөө гэлэйг,—
Һаба дүүрэн
һанаан үнөөн, гасалан
Һарьмай долгииень
бүри буртуулдаг бэлэй.
Хүшэр сагта
Хуанхэ мүрэн хэсүү даа!
Ядахадаа
дуулагша бэлэй уйдхартай:
«Ай, Хитад мини, Хитад даа,
адхашье даа, ядууш даа...
Уул баяршни ерэхэ даа.
Ушартараа баяртай!...»

Хүн ашаатай
ябган тэргэ зүдхэһэн
Кули, рикшэ
шэнги һэн ха ахилхань.
Бүлин шара
бүхэтэр долгид үлхэлдэн,
Тэмээн хамбы
гэхээр һэн ха урдахань.
Энэ газар,
эндэхи баялиг алдангүй
Элдэб бузар
самурай, мистер, сэрнүүд ерэн,
Үдэр һүни,
үдэшэ үглөөе илгангүй
Үрэбхиюур ама,
уута гүзөө тодхогшо һэн.

Иижэ харин
элдин ороной бараанууд:
Нарин дарханай
наһа эдиһэн һиилүүрнүүд,
Хүн уранай
хүлһэ шэнгээһэн шудхалаанууд,
Наранай гэрэл
нэбтэрһэн торгон, сэршүүнүүд...
Дууһан тэдэнь
дээрмэшэдэй трюм дүүргэнхэй,
Бусалтагүйгөөр
ошон ошожо байгша һэн.
Харин тиишэ
Хуанхэ мүрэн, Хуанхэ

Хүндэ долгиндоо
хүсэл, этигэлээ хуряагша һэн.

Дуһал уһаар
Хэнань—талаяа уһалжа,
Дуулагша һэн
сүлөө тухай, найдабаритай:
«Ай, Хитад мини, Хитад даа,
тэсэмгэй байжа тулалши!
Уул баяршни ерэхэ даа.
Ушартараа баяртай!...»
Зуугаад, зуугаад
зутар хүндэ жэлнүүдтэ
Хуанхэ мүрэн
хүлгэн урдагша һэн иижэ,
Эрид хатуу
эрэлхэг хитад хүнүүдтэ
Эрхэ сүлөөгэй
этигэл, хүсэл нэмэжэ...
Харин мүнөө
Хитадта наран мүндэлжэ,
Һэриһэн мүрэн
һэлмэ шэнгеэр ялалзана,
Алтан һолонгоор
Агуу Хитадаа бүһэлжэ,
Арад зоноо
ажалай баяраар даллана.
Үсэгэлдэр
үлэн ябаһан рикшэнүүд
Үльгэр домогто
Чжу Дэйн сэрэгтэ шалгарба.
Яһан хохимой
үхэлэй эзэд, мэхэшэнүүд
Японско далайн
аяар саагуур хаягдаба.

Хубал алтан
Хуанхэ мүрэн, Хуанхэ!
Одоол шинии
уһанай булангир сэлмэнхэй.
Мүрэ дээгүүршни
мүнгэн һолонго һиилэнхэй,
Хүсэл дүүрэн
Хуанхэ мүрэн, Хуанхэ!
Дуулыт энэ
дуунайнь шэнэ аялга,
Хулһан, зандан —
лимбынь һайхан хухалга.
Хэды дулаан,
тэнюун, золтой дуун бэ!
Хэтэ мүнхэдөө
замхахаа болиһон дуун лэ!

Дэлеэд табиһан
номо һуршадли, дуунууд
Дэлхэйн байе
алдадгүйгөөр тудаг лэ!
Дэлгэр, тунга
дэлюун ехэ долгинууд
Дэлдэн, зэлэтэн
намхашагүйгөөр урдаг лэ!
«О, Хитад мини, Хитадни!
омог баясхалангаар
һалбарыш!
Улаан одоной туяа доро,
Унтаршагүй наран доро
жаргыш!»

Румынска Арадай Республикада социалистическэ ажалай геройн нэрээргэ бии болгогдоо

БУХАРЕСТ, сентябриин 27. (ТАСС). Румынска телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Румынска Арадай Республикын национальна Ехэ суглаанай президиум Румынска Арадай Республикада социалистическэ ажалай геройн нэрээргэ бии болгобо.

Социалистическэ ажалай геройн нэрээргэ хадаа дээдэ шагнал мүн. Румынска Арадай Республикын экономико, культура, наукые хүгжөөхэ, тэрэнэй хүсэ шадал ба алдар солые батадхаха хэрэгтэ гүрэнэйнгөө үмэнэ онсо габьяануудые харуулһанай түлөө олгогдохо байна гэжэ национальна Ехэ суглаанай президиумэй указ соо хэлэгдэнэ.

Румынска Арадай Республикын социалистическэ ажалай геройнуудта «Хадуур ба балта» гэжэ алтан медаль барюулагдаха юм.

Баруун-Хойто Хитадай промышленностиин амжалтанууд

ПЕКИН, сентябриин 28. (ТАСС). Баруун-Хойто Хитадай промышленность үдэр бүри урган хүгжэжэ байна. Ороной сүлөөлэгдэһэнһөө хойшо үнгэрһэн хоёр жэлэй турша дотор энэнь һэргээн бодхоогдохоһоо гадна, шэнэдхэгдэһэн байна, олон шэнэ фабриканууд, заводууд ба шахтанууд баригдаа, баригдажа байна. Баруун-Хойто Хитадай таряашад Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар хоёр жэлэй ойе үйлэдбэриин шэнэ амжалтануудаар угтана.

1951 ондо Баруун-Хойто Хитадай промышленностьда гүрэнһөө оруулагдаһан мүнгэнэй хэмжээн энэ райондо урдада байһан гүрэнэй промышленна бүхы предприятинуудай капиталһаа, тухайлхада, хоёр дахин ехэ байна гэжэ «Гунженьжибао» газетэ мэдээсэнэ. Хлопок таридаг Шэньси провинцидахи Цзинхэ ба Вэйхэ мүрэнүүдһээ эхилээд, Синьцзянска тала хүрэтэрхи үргэн райондо энергетическэ, текстильна ба цементнэ хэдэн арбаад предприятинууд баригдажа байна.

Ажалай эмхидхэл һайжаруулга ба хүдэлмэришэдэй мүрысөөн хадаа продукци бүтээн гаргалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ үүргэ дүүргээ. 1950 ондо нефть абалга хадза сүлөөлэгдэхын урда тээ байһан эгээн ехэ хэмжээнһээ 23 процент үлүү байгаа, хлопчатобумажна бүдүүдые гаргалга 1949 онойхиһоо 43, 45 процент ехэ байгаа, электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргалга 1949 онойхиһоо 7,2 процент ехэ байгаа.

Баруун-Хойто Хитадта 1950 ондо нүүрһэ малтан абалга 100 процент, машина бүтээлгын промышленностиин продукци—24,4 процент ехэ болоо.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, сентябриин 28. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ Корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай һайндуратантай нигта хани харилсаатай ябажа, дайсанай шэрүүн шанга добтолгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохижо үргэлжэлөөд, тэрэнэй хүнүүдтэ ба техникэдэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулжа байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Центральна ба зүүн фронтнууд дээрэ Арадай армиин соединенинүүд Чхолвоньһоо ба Кымхваһаа урдуурхи, Янгуһаа хойгуурхи районуудта хэдэн американска ба лисынмановска дивизинүүдэй үсэд шанга 6 добтолгые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёо. Тэдэ добтолгонууд Арадай армиин хамгаалалтын лини сүмэлэн гараха зорилгоор, 100 гаран танкнуудай, авиациин ба артиллериин дэмжэлгээр хэгдэһэн байна. Эдэ байлдаануудта дайсанай 17 танк үгы хэгдээ, 9 самолет унагаагдаа.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 4 самолёт унагаагаа. Тэдэ самолёдууд Пхеньянай, Вонсанай ба Саривониин амгалан һуурин газарнуудые зэрлиг муухайгаар бомбодолгодо хабаадаһан байна.

Ким Ир Сендэ ба Пын Дэ-хуэйдэ Риджуэйн эльгээһэн послани

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 27. (ТАСС). Сентябриин 26-да генералнууд Ким Ир Сендэ ба Пын Дэ-хуэйдэ радиогоор дамжуулан эльгээһэн послани соогоо генерал Риджуэй Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүдые Кэсонһоо Сонхенни руу, хэлсээнүүдэй мүнөө болодог газарһаа зүүн тээшэнь 6 миль абаашахые дурадхаба гэжэ Юнайтед пресс агентствын корреспондент Токиоһоо мэдээсэнэ.

КЭСОНДОХИ ХЭЛСЭЭНҮҮД ТУШАА

ПЕКИН, сентябриин 28. (ТАСС). Синьхуа агентствын тусхай корреспондент Кэсонһоо иигэжэ мэдээсэнэ:

«Нүгөө тала болбол сентябриин 27-ной үглөөнэй 10 часта болохоор хараалагдаһан хоёр талын холбооной офицернүүдэй уулзалгые гэнтэ болюулба. Корреспондентнүүдые оруулалсаад, 36 хүнһөө бүридэһэн нүгөө талын бүлэг сентябриин 27-до 5 джиппээр ба хоёр грузовигаар үглөөнэй 9 час 30 минутаһаа заахан үнгэржэ байхада Кэсон ерэһэн байна. Гэбэшье, намһаа дулдыдахагүй шалтагаанаар, үглөөнэй 10 часта — тогтоогдоһон саг соогоо уулзахаар Кэсон ерэжэ шадахагүй байнаб гэжэ манай талын холбооной офицер полковник Чанда үглөөнэй 9 час 55 минутада нүгөө талын холбооной офицер полковник Кинни радиотелефоноор гэнтэ мэдээсэбэ. Энээнэй һүүлээр нүгөө талын бүлэг хүнүүд мэдэгдэхэгүй шалтагаанаар Муньсань бусажа ошоо».

«Өөрынгөө мэдүүлгэнүүдтэ ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй талын иигэжэ хандаһан ябадал тэрэнэй сентябриин 22-ой аашые һануулна, тэрэ үдэр манай талада шухала послани эльгээхэ гэжэ шиидэһэнэйнгээ һүүлээр, энэ шиидхэбэримнай болюулагдаа гэжэ бидэндэ нүгөө тала гэнтэ мэдээсэһэн байгаа. Гуйбалзаһан гайхалтай энэ хараа бодол хадаа даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүдтэ шууд хандаха ба үнэн байха гэжэ американска талын бодоогүй тухай гэршэлхэһээ гадна, хэлсээнүүдые удааруулхын тулада ямар шэнэ тактика хэрэглэхэ тухай асуудалаар Токиогой ба Вашингтоной хоорондо байһан тодорхой арсалдаанууд тухай хэлэнэ» гэжэ корреспондент заана.

Боннско парламентын заседани дээрэ

БЕРЛИН, сентябриин 27. (ТАСС). Бонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр тэндэ Германиин федеральна республикын федеральна парламентын заседани болоо. Федеральна парламентда Германска Демократическа Республикын Арадай Палатын хандалга заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Баруун германска канцлер Аденауэр мэдүүлгэ хэбэ.

Арадай Палатада Германска Демократическа Республикын премьер-министр Гротеволиин хэлэһэн мэдүүлгэ «федеральна правительствын дурадхалнуудта дүтэ хэбэртэй» байна гэжэ Аденауэр хэлэбэ. Гэбэшье, энэнь ниитэ германска һунгалтанууд тухай хэлсээнүүдтэ дайсан харшаар хандаһанаа харуулхадань Аденауэртэ һаад хээгүй.

«Ниитэ германска сүлөөтэ һунгалтануудые» хэхын тулада федеральна правительствын 14 условинуудые Аденауэр табиба.

Үгынгөө түгэсхэлдэ, Аденауэр хадаа Германска Демократическа Республикадахи байдалые хардажа харуулхые һэдэбэ.

Социал-демократ Венерэй һүүлээр үгэ хэлэһэн депутат Кизингер хадаа правительственна коалициин партинуудай үмэнэһөө Аденауэрэй дурадхал дэмжэбэ. Германиин коммунистическэ партиин түрүүлэгшэ Макс Рейман үгэ хэлэжэ, бүхы немецкэ арад бүхы Германи дотор национальна суглаанда һунгаха һунгалтанууд тухай асуудалаар ниитэ германска зүблөө зарлаха тухай Арадай Палатын дурадхалда зүбшөөрһэн харюу үгэхыень баруун германска парламентын депутадуудһаа эринэ гэжэ тэмдэглэбэ. Тиимэһээ боннско парламентын депутадууд Германска Демократическа Республикын Арадай Палатын дурадхалнуудые буруушааха ябадал тохёолдуулха ёһогүй байна, Германиин хахаралые байлгаха хүсэлтэй хүнүүд лэ эдэ дурадхалнуудые буруушаана.

Депутадууд Катер (христианско-демократическа союз) ба Тиче гэгшэд реваншистска эли мэдүүлгэнүүдые хэбэ.

Үгэ хэлэлгын дүүрэһэнэй һүүлээр, Кизингерэй дурадхалаар федеральна парламент коммунистическэ фракциин голосуудта эсэргүүсэн, Аденауэрэй мэдүүлгэ зүбшөөбэ.

Мосаддык үгэ хэлэбэ

ТЕГЕРАН, сентябриин 27. (ТАСС). Мүнөөдэр болохо меджлисэй заседани кворумай ерээгүй ушарһаа болоогүй. Меджлистэ ерэһэн Мосаддык заседаниин таһалдаһан ушарһаа талмай дээрэ гараһан ба меджлистэ хэхэ элидхэлэйнгээ удхые сугларагшадай үмэнэ харуулһан байна.

Мосаддык хадаа нефть тухай асуудалаар мүнөө хүрэтэр иранска правительствын бэелүүлжэ байһан политикын хубилашагүй байһанииe гэршэлбэ, нефтяной промышленностиие национализацилха талаар правительствын һүүлшын хэмжээнүүд тухай мэдээсэбэ.

Мосаддыгай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, ораторнууд правительствые дэмжэн, үгэ хэлэбэ.

ТЕГЕРАН, сентябриин 27. (ТАСС). Иранска национальна нефтяной компаниин саг зуурын правлени болбол нефтиин талаар английска мэргэжэлтэд иранска алба хэдэггүй байгаа һаань, тэдэнииe Иранһаа зайлуулха тушаа иранска правительствын һүүлшын шиидхэбэриие английска мэргэжэлтэн бүхэндэ хүргэбэ гэжэ «Иран» газетэ мэдээсэнэ. Саг зуурын правлени хадаа Абаданска нефть болбосоруулгын заводой ба Хузистанай нефтяной промышленностиин бусад предприятинуудай территоридо английска мэргэжэлтэдые оруулхагүй гэжэ захирба.

ХИТАДАЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ХОЁР ЖЭЛ

(Түгэсхэл)

...лые аргаламжаар хэнгадаг байһан юм. 1951 оной апрель хүрэтэр 1841 больницанууд һэргээгдээд, шэнээр баригдаад байгаа. Уезднэ больницануудтахи оронуудайнь тоо 121,8 процент нэмээ, тиихэдэ медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 46 процент нэмэһэн байна. Элүүрые хамгаалха волостной пунктнууд урдань байгаагүй шахуу. Энэ жэлэй хабар 953 тиимэ пунктнууд бии болонхой байба. Тэрээнһээ гадна, нарайлалгын 536 тэрнүүд, эхэнэрнүүдэй ба үхибүүдэй элүүрые сахин хамгаалха 425 пунктнууд, элдэб үбшэнтэй тэмсэхэ 114 отрядууд байгуулагданхай.

Хитадай Арадай Республика гэгээрэлэй талааршье нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа. Университедүүдэй ба һургуулинуудай үүдэнүүдынь Хитадай түүхэдэ түрүүшынхеэ ажалша олониитэдэ зорюулагдан нээгдээ. Эхин ба дунда һургуулинуудай тоо 400 мянга хүрэтэр нэмээ. 201 дээдэ һургуулинуудта 128 мянган студентнүүд һурана. Хэдэн зуу мянган наһажаал хүнүүд — хүдэлмэришэд үдэшын һургуулинуудта ба таряашад үбэлэй һургуулинуудта — эрдэм шудална.

Орон доторнь шэнэ театрнууд байгуулагдана, классическа оперын хуушан театр шэнэдхэн байгуулагдажа байна. Бүхы томо городуудта «Буурал толгойтой басаган» гэжэ арадай шэнэ оперо ба «Ван Гуй ба Ли Сян-сян» гэжэ лирическэ оперо ехэ амжалтатайгаар табигдаа.

Хитадай залуу кинематографи бүришье ехэ амжалтануудые туйлаба. Республика доторнь 4 киностуди (Пекиндэ, Чанчуньда, Шанхайда ба Кантондо) хүдэлмэрилнэ. Хитадай режиссёрнууд, кинооператорнууд Хитадые сүлөөлхын түлөө ба арадай демократиие байгуулхын түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан бодото байдалай фильмнүүдые зохёоно. «Хүүргэ», «Хитадай басагад», «Харагдахагүй фронт», «Булад солдат», «Улаан туг тухай дуун», «Буурал толгойтой басаган» ба бусад фильмнүүд суутай болонхой. «Ошон» ба «Хитадай басагад» гэжэ фильмнүүд уласхоорондын кинофестивальнуудай шангуудые абаа. «Хитад арадай илалта», «Сүлөөлэгдэһэн Хитад» гэжэ эрхим фильмнүүд советскэ киногой хүдэлмэрилэгшэдтэй хамтадаа зохёогдоо.

Арадай Хитад дотор эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн үргэн дэлайсатайгаар дэлгэрэнхэй. Энэ хүдэлөөн хадаа дэлхэйн шэнэ дайнда эсэргүү тэмсэл байхаһаа гадна, мүн Тайван аралые американецуудай булимтарһан ябадалда эсэргүү тэмсэл, Японие США-гэй империалистнуудай зэбсэглэлгэдэ эсэргүү тэмсэл, Кореяын арадта ахадүүгэй туһаламжа, Корейдэхи дайнай тохёолдуулжа байгаа аюулһаа өөрынгөө гуламтануудые хамгаалһан удхатай тэмсэл мүн гэжэ хитад арад мэдэрнэ. Корея ошоһон Хитадай арадай һайндуратанай отрядууд американска эзэмдэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлдээ асари ехэ героизм ба шэн габьяа гаргана. Фронт дээрэ ошоһон сагһаа хойшо эдэнэр Корейскэ Арадай армитай хамтадаа ябажа, американска ба лисынмановска 300 мянга үлүүтэй солдадууд ба офицернүүдые, тэрэ тоодо 140 мянган американецуудые үгы хээ.

Агуу ехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада Хитадай 344 миллион хүн гарнуудаа табиба. Эндэхи 340 шахуу миллион хүнүүд Японие американска империалистнуудай зэбсэглэжэ байһан ябадал буруушаана. Зэбсэгтэ агрессидэ эсэргүүсэн, шэнэ дайнда эсэргүүсэн, эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэхэ гэһэн үргэн арад ниитын зоригжол ба ушар мэдэхэ ябадалай ургаһые эдэ тоонууд эли тодоор харуулна.

Хитадай Арадай Республика болбол агуу ехэ Советскэ Союзай толгойлдог эб найрамдалай ба демократиин лагерьта батаар жагсанхай. Советскэ ба хитад арадуудай хоорондын хани барисаанай, ахадүүгэй харилсаанай холбоонууд үдэр бүри үргэдхэгдэжэ, батадхагдажа байна. Хүршэ хоёр оронуудай хоорондохи экономическа холбоо барисаанууд улам бэхижэнэ. СССР-эй зүгһөө Хитадта үгтэдэг техническэ ба үйлэдбэриин туһаламжа улам ургана. СССР-эй ба Хитадай Арадай Республикын хоорондо баталагдаһан хани барисаан, союз ба харилсан туһалалсалга тухай договор хадаа илангаяа Дальна Востогто эб найрамдал хамгаалха түгэлдэр хүсэн болоо. «Хитадай Арадай Республикатай Советскэ Союзай эбдэршэгүй бата хани барисаатай байлга хадаа бүхы, алибаа агрессорнүүдтэ ба дай үүдхэгшэдтэ эсэргүүгээр Дальна Востогто эб найрамдал хангаха хэрэгтэ алба хэнэ, хэхэ байһаниинь дамжаггүй», — гэжэ нүхэр Сталин заана.

И. ВОРОНИН.

Шанхайда уралан нарижуулагшадай мүрысөөн дэлгэрээ

ШАНХАЙ, сентябриин 28. (ТАСС). Һүүлэй хоёр һарын турша дотор Шанхайн хүдэлмэришэд ба албахаагшад уралан нарижуулгын 15 мянга шахуу дурадхалнуудые хэжэ, жэл соо 10 миллиард гаран юань алмаха арга олгоо.

Швецидэ гроссмей... В. Смыслов шатараар ...

СТОКГОЛЬМ, сентябри... (ТАСС). Шведско-советск... барисаанай неделиин болож... һантай дашарамдуулан, с... гроссмейстер В. Смыслов ... скэ шатаршадтай уулзаба. ...

Евле городто Смыслов ... ка дээрэ нэгэн доро ... Советскэ гроссмейстер 17 ... шүүһэн ба 13 партида ... һэн байна.

Стокгольмдо сеанс ... Смысловтой 32 хүн, тэрэ ... шведскэ хэдэн бэрхэ ше... наадаба. Смыслов 22 парти... гээ, 7 партида тэнсээ, гурб... ти хонжогдоо.

Смыслов тус ороной хэд... родто наадаха юм.

ВКТ-гэй национал... комитедэй засед...

ПАРИЖ, сентябри... (ТАСС). Ажалай бүгэд... конфедерациин (ВКТ) наци... на комитедэй заседани ... Парижда болоо. Салин хүл... шэлүүлхын түлөө ажалша... сэл тухай элидхэлые ВКТ-... ретарь Анри Рейно хэбэ.

Салин хүлһые дунда ж... 15 процент юрэнхыдэнь ... лүүлгэ хадаа правитель... предпринимательнуудые ф... ажалшадай илаһан илал... гэжэ элидхэлшэ зааба. Эн... та хадаа элдэб шэглэлэй ... союзна организацинуудта ... ажалшадай ябуулгануудай ... дэлгын ашаар туйлагдаба.

Түгэсхэлдөө Анри Рейно ... профсоюзна бусад нэгэдэл... ябуулгануудаа нэгэдүүлхэ ... ВКТ-гэй хэдэг ажал-ябуу... хай тоосоо хэбэ.

Франциин ажалшад са... хүлһэ дээшэлүүлхын т... тэмсэнэ

ПАРИЖ, сентябриин ... (ТАСС). Франциин ажалш... лин хүлһэ ехэ болгохын ... тэмсэлээ нэгэшье үдэр зогс... 5 үдэр соо забастовко хэж... һүүлээр Роншан городто... дэ Сона департамент) «... гэжэ заводой хүдэлмэриш... лин хүлһэ 15 процентээр ... лүүлхэ ябадал туйлаба. В... городтохи (Сена ба Уаза ... тамент) «Алькан» гэжэ ... лургическа заводой хүдэлм... мүн лэ тиимэ илалта ту... байна.

Иранска правительс... хэмжээ-ябуулгану...

ТЕГЕРАН, сентябриин ... (ТАСС). Мосаддыгай ... сентябриин 26-да сэрэгэй ... терство «Хузистанай аюул... дал хангаха шухала хэм... дые» абаа гэжэ «Сиасете ... зетэ мэдээсэнэ.

Абаданай нефть болбо... заводууд «миннэ полинуу... реэлэгдээ» гэжэ «Сиасете ... зетэ тоолоно.

Айлгаха һанаатай аашанууд

ТЕГЕРАН, сентябриин ... (ТАСС). «Иран» газетын ... һэнэй ёһоор, Абаданай ... зогсожо байһан англи... корабльнууд сентябриин ... үдэшэ 30 минутын турша ... зенитнэ ехэ буунуудаар ... Энэнь иранска сэрэгэй ... хидые огто һануулангүй... дэһэн байна

Харюусалгата р...

Б. А. ОЧ...

ХРОНИКО

Бурят-Монголой АССР-... ховно Соведэй Президиу... Борис Федорович З... БМАССР-эй Министрнүүд... дэй Түрүүлэгшын орло... милбо.

Мүнөөдэр кино театрнууд

«ПРОГРЕСС» кинотеатр... цирк» (12, 14 часта). «... дээрэ» (16, 18, 20, 22 част...

«ЭРДЭМ» кинотеатр... лагдаһан программа» (11, ... «Агаарта зэлхэр нииидэгш... 19, 21 часта).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного ... промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров—16.

Н—03693. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж ...